

قانون اساسی

اتحاد جماهیر
شوروی سوسیالیستی

قانون اساسی

اتحاد جماهیر
شوروی سوسیالیستی

КОНСТИТУЦИЯ
(ОСНОВНОЙ ЗАКОН)

Союза Советских Социалистических республик

На персидском языке

К $\frac{11002-195}{016(01)-77}$ без объявления

قانون اساسی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی

انقلاب کبیر سوسیالیستی اکتبر که توسط کارگران و دهقانان روسیه به رهبری حزب کمونیست و در رأس آن ولادیمیر ایلیچ لنین تحقق یافت، حکومت سرمایه‌داران و ملاکان را برانداخت، زنجیر ستم را درید، دیکتاتوری پرلتاریا را برقرار ساخت و دولت شوروی را که دولت طراز نوین و سلاح اساسی دفاع از دست‌آوردهای انقلاب و ساختمان سوسیالیسم و کمونیسم است، بنیاد نهاد. بدینسان چرخش تاریخی-جهانی جامعه بشری از سرمایه‌داری به سوسیالیسم آغاز شد. حکومت شوروی پس از پیروزی در جنگ داخلی و دفع مداخله امپریالیستی، ژرف‌ترین دگرگونی اجتماعی و اقتصادی را تحقق بخشید و برای همیشه به استثمار انسان از انسان و به تضادهای آشتی‌ناپذیر طبقاتی و خصومت ملی پایان داد. متعدد شدن جمهوری‌های شوروی در اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی نیرو و امکانات خلق‌های کشور را در عرصه ساختمان سوسیالیسم افزونتر ساخت. مالکیت اجتماعی بر وسایل تولید و دسکراسی واقعی برای توده‌های زحمتکش استوار شد. برای نخستین بار در تاریخ انسانی، جامعه سوسیالیستی ایجاد شد.

قهرمانی جاودانه خلق شوروی و نیروهای مسلح آن که در جنگ کبیر سیهنی به پیروزی تاریخی دست یافتند، نمودار درخشان

نیرومندی سوسیالیسم بود. این پیروزی بر اعتبار و احترام اتحاد شوروی افزود و مواضع بین‌المللی آنرا تحکیم بخشید و امکانات مساعد تازه‌ای برای پیشرفت نیروهای خواستار سوسیالیسم، آزادی ملی، دموکراسی و صلح در سراسر جهان پدید آورد.

زحمتکشان اتحاد شوروی فعالیت سازنده خود را ادامه دادند و تکامل سریع و همه‌جانبه کشور و تکمیل نظام سوسیالیستی را تأمین کردند. اتحاد طبقه کارگر، دهقانان کاهخیزی و روشنفکران خلق و نیز دوستی ملل و اقوام اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی استوار شد. وحدت اجتماعی و سیاسی و فکری جامعه شوروی که طبقه کارگر نیروی رهنمون آنست، صورت پذیرفت. دولت شوروی پس از انجام وظایف دیکتاتوری پرلتاریا به دولت همه‌خلق بدل شد. نقش رهبری‌کننده حزب کمونیست که پیش‌آهنگ همه خلق است، تقویت شد.

در اتحاد شوروی جامعه سوسیالیستی رشدیافته ایجاد شده است. در این مرحله که سوسیالیسم بر پایه خاص خود رشد مییابد، نیروهای خلاقه نظام نوین و برتری‌های شیوه زندگی سوسیالیستی هر چه کاملتر بروز میکنند و زحمتکشان در مقیاسی هر چه گسترده‌تر از ثمرات دست‌آوردهای سترگ انقلاب بهرمنند میشوند.

این جامعه‌ایست که در آن نیروهای مولده پرتوان و دانش و فرهنگ پیشرو ایجاد شده است، سطح رفاه مردم پیوسته بالا می‌رود و برای رشد همه‌جانبه شخصیت انسان شرایط روز بروز مساعدتری فراهم می‌آید.

این جامعه‌ایست با مناسبات اجتماعی سوسیالیستی نضج یافته که در آن بر پایه نزدیک شدن همه طبقات و قشرهای اجتماعی بی‌کدیگر، بر پایه برابری حقوقی و واقعی همه ملل و اقوام ساکن کشور و همکاری برادرانه آنان، همبود (communauté) تاریخی نوین انسان‌ها یعنی خلق شوروی، پدید آمده است.

این جامعه‌ایست با سطح عالی تشکل و استواری ایدئولوژیک و آگاهی زحمتکشان میهن‌پرست و انترناسیونالیست. این جامعه‌ایست که قانون زندگی‌اش توجه جمع به امر بهروزی فرد و توجه فرد به امر بهروزی جمع است. این جامعه‌ایست با دموکراسی راستین که سیستم سیاسی آن اداره‌شده توسط تمام امور جامعه، شرکت روزبروز فعالتر زحمتکشان در زندگی دولتی و درآمیزی حقوق و آزادیهای واقعی شهروندان را با وظایف و مسئولیت آنان در قبال جامعه تأمین میکند. جامعه سوسیالیستی رشدیافته مرحله قانونمندان‌ایست در راه نیل به کمونیسم.

هدف والای دولت شوروی ساختمان جامعه کمونیستی فارغ از طبقات است که در آن خودگردانی اجتماعی کمونیستی به تحقق خواهد پیوست. وظایف عمده دولت سوسیالیستی همه خلق عبارتست از: ایجاد بنیاد مادی و فنی کمونیسم، تکمیل مناسبات اجتماعی سوسیالیستی و تبدیل آن به مناسبات کمونیستی، پرورش انسان جامعه کمونیستی، بالا بردن سطح زندگی مادی و فرهنگی زحمتکشان، تأمین امنیت کشور و کمک به تحکیم صلح و گسترش همکاری بین‌المللی.

خلق شوروی،

با پیروی از اندیشه‌های کمونیسم علمی و وفاداری به سنن انقلابی خود،

با تکیه بر دست‌آوردهای سترگ اجتماعی و اقتصادی و سیاسی سوسیالیسم،

با کوشش در راه گسترش بیش از پیش دموکراسی سوسیالیستی، با توجه به وضع بین‌المللی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی بمثابة بخش ناگسستنی سیستم جهانی سوسیالیسم و با درک مسئولیت انترناسیونالیستی خویش،

با حفظ پیوستگی اندیشه‌ها و اصول نخستین قانون اساسی شوروی
مصوب سال ۱۹۱۸، قانون اساسی سال ۱۹۲۴ اتحاد جماهیر شوروی
سوسیالیستی و قانون اساسی سال ۱۹۳۶ اتحاد جماهیر شوروی
سوسیالیستی،

مبانی نظام اجتماعی و سیاست اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی
را تثبیت میکند، حقوق، آزادی‌ها و وظایف شهروندان و اصول سازمانی
و هدف‌های دولت سوسیالیستی همه خلق را مشخص می‌سازد و آنها را
در این قانون اساسی اعلام می‌دارد.

۱ - مبانی نظام اجتماعی و سیاست اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی

فصل ۱

سیستم سیاسی

ماده ۱ - اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی دولت سوسیالیستی همه خلق یعنی بیانگر اراده و منافع کارگران، دهقانان و روشنفکران، زحمتکشان همه ملل و اقوام کشورست.

ماده ۲ - در اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی همه قدرت دولتی از آن خلق است.

خلق قدرت دولتی را از طریق شوراهای نمایندگان خلق که بنیاد سیاسی اتحاد شوروی را تشکیل میدهد، اعمال میکند.
تمام ارگانهای دولتی دیگر زیر نظارت شوراهای نمایندگان خلق قرار دارند و در برابر آنها جوابگو هستند.

ماده ۳ - دولت شوروی بر پایه اصل مرکزیت دسکراتیک سازمان یافته و عمل میکند، بدینمعنی که همه ارگانهای قدرت دولتی از پایین تا بالا، انتخابی و در برابر خلق جوابگو هستند و تصمیمات ارگانهای بالاتر برای ارگانهای پایین تر واجب الاجراست. مرکزیت دسکراتیک، رهبری واحد را با ابتکار و فعالیت خلاقه ارگانهای محلی و با مسئولیت هر یک از ارگانهای دولتی و مسئولین امور در قبال کاری که به وی سپرده شده است، درسیاسیزد.

ماده ۴ - دولت شوروی و همه ارگان‌های آن بر اساس موازین قانون سوسیالیستی عمل میکنند و حفظ ضوابط قانونی و حراست منافع جامعه و حقوق و آزادیهای شهروندان را بعهدہ دارند.

سازمانهای دولتی و اجتماعی و مسئولین امور موظف به رعایت قانون اساسی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی و قوانین شوروی هستند.

ماده ۵ - مهمترین مسائل زندگی دولتی به بحث همگانی خلق گذارده میشود و نیز برای همه پرسى (رفراندوم) به خلق عرضه میگردد.

ماده ۶ - نیروی رهبری کننده و رهنمون جامعه شوروی و هسته سیستم سیاسی و سازمانهای دولتی و اجتماعی آن حزب کمونیست اتحاد شوروی است. حزب کمونیست اتحاد شوروی برای خلق وجود دارد و به خلق خدمت میکند.

حزب کمونیست مجهز به آموزش مارکسیسم-لنینیسم، دورنمای عام رشد جامعه و مشی سیاست داخلی و خارجی اتحاد شوروی را تعیین میکند، کار سازنده سترگ خلق شوروی را رهبری میکند و به مبارزه وی در راه پیروزی کمونیسم خصلت منظم و بوزون مبتنی بر پایه علمی می‌بخشد.

همه سازمانهای حزبی در چارچوب قانون اساسی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی عمل میکنند.

ماده ۷ - اتحادیه‌های صنفی، سازمان لنینی کمونیستی جوانان سراسر شوروی، تعاونی‌ها و دیگر سازمانهای اجتماعی طبق وظایف مقرر در اساسنامه‌های خویش در اداره امور دولتی و اجتماعی و در حل مسائل سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی شرکت می‌ورزند.

ماده ۸ - هیئت کارکنان مؤسسات در بحث و حل و فصل امور دولتی و اجتماعی، در برنامه‌ریزی امور تولید و رشد اجتماعی، در تهیه و توزیع کادرها، در بحث و حل مسائل اداره امور

مؤسسات و ادارات، بهبود شرایط کار و معیشت، استفاده از وجوهی که برای رشد تولید و نیز برای اقدامات اجتماعی و فرهنگی و تشویق مادی در نظر گرفته شده است، شرکت میورزند. هیئت‌های کارکنان مؤسسات مسابقه سوسیالیستی را گسترش میدهند، به ترویج شیوه‌های مترقی کار و تحکیم انضباط در کار کمک میکنند و اعضای خود را بر پایه اصول اخلاق کمونیستی تربیت میکنند و برای بالا بردن سطح آگاهی سیاسی و فرهنگ و مهارت حرفه‌ای آنان میکوشند.

ماده ۹ - سمت اساسی تکامل سیستم سیاسی جامعه شوروی عبارتست از گسترش بیش از پیش دموکراسی سوسیالیستی، یعنی شرکت هر چه گسترده‌تر شهروندان در اداره امور دولت و جامعه، تکمیل دستگاه دولتی، افزایش فعالیت سازمانهای اجتماعی، تقویت نظارت مردم بر امور، تحکیم مبانی حقوقی زندگی دولتی و اجتماعی، توسعه آگاهسازی مردم از امور و در نظر گرفتن دائمی افکار عمومی.

فصل ۲

سیستم اقتصادی

ماده ۱۰ - بنیاد سیستم اقتصادی اتحاد شوروی عبارتست از مالکیت سوسیالیستی بر وسایل تولید در شکل مالکیت دولتی (همه‌خلق) و مالکیت کلخوزی و تعاونی. دارایی اتحادیه‌های صنفی و دیگر سازمانهای اجتماعی که برای انجام وظایف مقرر در اسامنامه‌های آنان لازمست، نیز مالکیت سوسیالیستی است. دولت، مالکیت سوسیالیستی را حراست میکند و شرایط لازم برای فزونیتر شدن آنها فراهم میسازد.

هیچکس حق ندارد از مالکیت سوسیالیستی برای جلب نفع شخصی و دیگر مقاصد سودپرستانه استفاده کند.

ماده ۱۱ - مالکیت دولتی دارای عمومی همه خلق شوروی و شکل اساسی مالکیت سوسیالیستی است.

زمین، ذخایر زیرزمینی، آب و جنگل در تملک منحصر دولت است. وسایل اساسی تولید در صنایع و ساختمان و کشاورزی، وسایل ترابری و ارتباط، بانک‌ها، دارای مؤسسات بازرگانی و مؤسسات عام‌المنفعه شهرداری و دیگر مؤسساتی که توسط دولت سازمان یافته‌اند، بخش اساسی مساکن شهری و نیز دارای‌های دیگری که برای انجام وظایف دولت ضرورست، به دولت تعلق دارد.

ماده ۱۲ - مالکیت کلخوزها و دیگر سازمان‌های تعاونی و مجتمع‌های آنان عبارتست از وسایل تولید و دارای‌های دیگری که برای انجام وظایف مقرر در اساسنامه‌های آنان ضرورست. زمین‌هایی که در اختیار کلخوزهاست، برای استفاده رایگان و زمان نامحدود بنام آنان ثبت است.

دولت به گسترش مالکیت کلخوزی و تعاونی و نزدیک ساختن آن به مالکیت دولتی کمک میکند.

کلخوزها و دیگر بهره‌برداران از زمین موظفند به شیوه اثربخش از زمین استفاده کنند، از آن مواظبت بعمل آورند و در افزایش بارآوری آن بکوشند.

ماده ۱۳ - بنیاد مالکیت شخصی شهروندان اتحاد شوروی درآمد حاصله از کار آنانست. مالکیت شخصی میتواند عبارت باشد از اشیاء مورد استفاده زندگی روزمره، اشیاء لازم برای مصرف شخصی و رفاه، و اشتغال فرعی، یک خانه مسکونی، پس‌اندازهای حاصله از کار. مالکیت شخصی شهروندان و حق وراثت بر آن مورد حمایت دولت است.

قطعه‌زمین‌هایی که به ترتیب مقرر در قانون برای بهره‌برداری فرعی (و از آنجمله داسداری و مرغداری)، برای باغداری و جالیزکاری و نیز برای ساختن خانه شخصی، واگذار میشود، میتواند برای استفاده در اختیار شهروندان باشد. شهروندان موظفند از قطعه‌زمین‌هایی که بدانها واگذار میشود، به شیوه معقول استفاده کنند. دولت و کخوزها شهروندان را در امر بهره‌برداری فرعی یاری میکنند.

دارایی‌هایی که در تملک شخصی شهروندان قرار دارد یا برای استفاده در اختیار آنانست، نباید برای بدست آوردن درآمدهایی که حاصل کار خود فرد نیست و یا به منافع جامعه لطمه میزند، مورد استفاده قرار گیرد.

ماده ۱۴ - منبع افزایش ثروت اجتماعی و رفاه خلق و هر انسان شوروی عبارتست از کار فارغ از استثمار مردم شوروی. دولت طبق اصل سوسیالیسم یعنی «از هر کس باندازه استعدادش و به هر کس باندازه کارش» - واحد مقیاس کار و مصرف را کنترل میکند. دولت میزان مالیات بر درآمدهای مشمول اخذ مالیات را تعیین میکند.

کار اجتماعاً سودمند و نتایج آن عامل تعیین‌کننده موقعیت انسان در جامعه است. دولت از طریق درآمیختن انگیزه‌های مادی و معنوی و تشویق نوآوری و برخورد خلاق به کار موجبات لازم را برای تبدیل کار به نخستین نیاز حیاتی هر انسان شوروی، فراهم میسازد.

ماده ۱۵ - هدف والای تولید اجتماعی در سوسیالیسم عبارتست از ارضای هر چه کاملتر نیازمندیهای روزافزون مادی و معنوی مردم.

دولت باتکاه فعالیت خلاق زحمتکشان و سابقه سوسیالیستی و دست‌آوردهای پیشرفت علمی و فنی و نیز از طریق تکمیل اشکال

و اسالیب اداره امور اقتصاد افزایش بارآوری کار و بالا بردن سطح کارایی تولید و بهبود کیفیت کار و رشد پویا، موزون و متناسب اقتصاد ملی را تأمین میکند.

ماده ۱۶ - اقتصاد اتحاد شوروی مجموعه (کمپلکس) اقتصاد ملی واحدیست که همه شاخه‌های تولید اجتماعی و توزیع و مبادله را در سراسر کشور دربر میگیرد.

اداره امور اقتصاد بر بنیاد برنامه‌های دولتی رشد اقتصادی و اجتماعی در عین توجه به خصوصیات هر رشته تولیدی و هر منطقه و درآیزی اداره امور از مرکز واحد با استقلال اقتصادی و ابتکار مدیریت مؤسسات و مجتمع مؤسسات و سازمانهای دیگر، تحقق میپذیرد. ضمناً از اصل دخل و خرج، سودآوری، میزان بهای تمام‌شده کالا و از دیگر اهرم‌ها و انگیزه‌های اقتصادی بطور فعال استفاده میشود.

ماده ۱۷ - در اتحاد شوروی کار انفرادی در عرصه‌های صنعت یدی، کشاورزی، خدمات معیشتی به اهالی و نیز گونه‌های دیگر فعالیت صرفاً مبتنی بر کار شخصی شهروندان و اعضای خانواده‌های آنان موافق با قانون مجاز شمرده میشود. دولت کار انفرادی افراد را تنظیم میکند و موجبات استفاده از آن را بسود جامعه فراهم میسازد.

ماده ۱۸ - در اتحاد شوروی با توجه به منافع نسل حاضر و نسل‌های آینده تدابیر لازم برای حفاظت و استفاده علماً موجه و معقول از زمین^۱ و ذخایر زیرزمینی و منابع آب و عالم نباتی و حیوانی و نیز برای پاکیزه نگاهداشتن هوا و آب و تأمین بازسازی ثروت‌های طبیعی و بهبود محیط زیست انسان، اتخاذ میشود.

رشد اجتماعی و فرهنگ

ماده ۱۹ - بنیاد اجتماعی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی را اتحاد خلل‌ناپذیر کارگران، دهقانان و روشنفکران تشکیل میدهد. دولت به تقویت همگونی اجتماعی جامعه یعنی از میان رفتن تفاوت‌های طبقاتی و تفاوت‌های ماهوی میان شهر و ده، میان کار فکری و بدنی و رشد همه‌جانبه و نزدیک شدن همه ملل و اقوام ساکن اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی بیکدیگر، کمک میکند.

ماده ۲۰ - دولت موافق با این آرمان کمونیستی که «رشد آزاد فرد شرط رشد آزاد همگنست»، توسعه امکانات واقعی شهروندان را برای کاربرد نیروهای خلاقه و استعداد و قریحه خویش و برای رشد همه‌جانبه شخصیت انسانی، هدف خود قرار میدهد.

ماده ۲۱ - دولت برای بهبود شرایط کار و حفظ ایمنی آن، برای سازماندهی علمی آن، کاهش و سپس برانداختن کامل کارهای بدنی سنگین بر پایه مکانیزه کردن و خودکار کردن روندهای تولیدی در همه رشته‌های اقتصاد ملی، اهتمام میورزد.

ماده ۲۲ - در اتحاد شوروی برنامه تبدیل کار کشاورزی به یکی از گونه‌های کار صنعتی و نیز گسترش شبکه مؤسسات آموزش عمومی، مؤسسات فرهنگی، بهداشتی، بازرگانی و غذاخوری‌های عمومی، خدمات معیشتی و امور عام‌المنفعه شهرداری در مناطق روستایی و بهسازی قصبات و دهات و تحول آنها بصورت شهرک‌های آباد، بطور مستمر اجرا میشود.

ماده ۲۳ - دولت برپایه افزایش بارآوری کار سطح دستمزد کار و درآمدهای واقعی زحمتکشان را پیوسته بالا میبرد.

بمنظور ارضای کاملتر نیازمندی‌های مردم شوروی بنیادهای اجتماعی مصرف ایجاد میشود. دولت با شرکت وسیع سازمانهای اجتماعی و هیئت‌های کارکنان مؤسسات موجبات رشد و توزیع عادلانه این بنیادها را فراهم میسازد.

ماده ۲۴ - در اتحاد شوروی سیستم‌های دولتی بهداری، تأمین اجتماعی، بازرگانی و غذاخوری‌های عمومی، خدمات معیشتی و امور عام‌المنفعه شهرداری دائر و در حال گسترش است. دولت فعالیت تعاونی‌ها و دیگر سازمانهای اجتماعی را در همه عرصه‌های خدمات به اهالی، تشویق میکند و به پیشرفت اسر تربیت بدنی همگانی و ورزش یاری میرساند.

ماده ۲۵ - در اتحاد شوروی سیستم واحد آموزش عمومی وجود دارد و تکمیل مییابد. این سیستم، آموزش عمومی و حرفه‌ای شهروندان را تأمین میکند و برای پرورش کمونیستی و رشد معنوی و جسمانی جوانان بکار میرود و آنانرا برای کار و فعالیت اجتماعی آماده میسازد.

ماده ۲۶ - دولت موافق با نیازمندی‌های جامعه پیشرفت منظم علوم و تهیه کادرهای علمی را تأمین میکند و اسر ترویج نتایج پژوهشهای علمی را در عرصه اقتصاد ملی و دیگر عرصه‌های زندگی سازمان میدهد.

ماده ۲۷ - دولت در نگاهداری، فزاینده و بهره‌گیری گسترده از ثروت‌های معنوی جامعه برای تربیت اخلاقی و پرورش ذوق هنری مردم شوروی و ارتقاء سطح فرهنگی آنان اهتمام میورزد. در اتحاد شوروی پیشرفت هنر حرفه‌ای و ابداعات هنری خلق از هر جهت مورد تشویق قرار میگیرد.

سیاست خارجی

ماده ۲۸ - اتحاد شوروی بطور مستمر سیاست لنینی صلح را تعقیب میکند و برای تحکیم امنیت خلق‌ها و همکاری وسیع بین‌المللی میکوشد.

سیاست خارجی اتحاد شوروی در جهت تأمین شرایط مساعد بین‌المللی لازم برای ساختمان کمونیسم در اتحاد شوروی، دفاع از منافع دولتی اتحاد شوروی، تحکیم مواضع سوسیالیسم جهانی، پشتیبانی از مبارزه خلق‌ها در راه رهایی ملی و پیشرفت اجتماعی، پیشگیری جنگ‌های تجاوزی، دستیابی به خلع سلاح عمومی و کامل و تحقق مستمر اصول همزیستی مسالمت‌آمیز کشورهای دارای نظام اجتماعی گوناگون، عمل میکند.

تبلیغ جنگ در اتحاد شوروی ممنوع است.

ماده ۲۹ - مناسبات اتحاد شوروی با کشورهای دیگر بر بنیاد رعایت اصول برابری حاکمیت، امتناع متقابل از توسل به زور یا تهدید توسل به زور، خلل‌ناپذیری مرزها، تمامیت ارضی کشورها، حل مسالمت‌آمیز منازعات، عدم مداخله در امور داخلی، احترام به حقوق بشر و آزادی‌های اساسی، برابری حقوق و حق خلق‌ها در اسر حاکمیت بر سرنوشت خویش، همکاری میان کشورها، اجرای صحیح و دقیق تعهداتی که از اصول و موازین حقوق بین‌المللی مورد قبول عام و از قراردادهای بین‌المللی منعقد شده توسط اتحاد شوروی، ناشی میشود، استوار است.

ماده ۳۰ - اتحاد شوروی بعنوان بخش ناگسستنی سیستم جهانی سوسیالیسم و جامعه کشورهای سوسیالیستی دوستی و همکاری و

همیاری رفیقانه با کشورهای سوسیالیستی را بر بنیاد اصل انترناسیونالیسم سوسیالیستی توسعه بدهد و تحکیم میبخشد و در همپیوندی اقتصادی و تقسیم کار بین‌المللی سوسیالیستی بطور فعال شرکت میورزد.

فصل ۵

دفاع از میهن سوسیالیستی

ماده ۳۱ - دفاع از میهن سوسیالیستی از مهمترین وظایف دولت و امر موظف همه خلق است.

بمنظور دفاع از دست‌آوردهای سوسیالیستی، از کار صلح‌آمیز مردم شوروی و از حاکمیت و تمامیت ارضی کشور نیروهای مسلح اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی تشکیل شده و نظام وظیفه عمومی برقرار گردیده است.

وظیفه نیروهای مسلح اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی در قبال خلق عبارتست از دفاع مطمئن از میهن سوسیالیستی و حفظ آمادگی رزمی دائمی برای تضمین دفع پیدرنگ هر گونه تجاوزی.

ماده ۳۲ - دولت امنیت و قدرت دفاعی کشور را تأمین میکند و نیروهای مسلح اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی را به کلیه وسایل لازم مجهز میسازد.

وظایف ارگان‌های دولتی و سازمانهای اجتماعی و مسئولین امور و شهروندان در زمینه تأمین امنیت کشور و تحکیم قدرت دفاعی آن در قوانین اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی تعیین میشود.

۲ - دولت و شخصیت انسان

فصل ۶

تابعیت اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی. برابری حقوق شهروندان

ماده ۲۲ - در اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی برای سراسر کشور تابعیت دولتی واحدی برقرار است. هر شهروند یک جمهوری متحده شهروند اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی بشمار میرود. مبانی و ترتیب بدست آوردن و از دست دادن تابعیت شوروی بموجب قانون تابعیت اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی تعیین میشود. شهروندان اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی مقیم خارجه از دفاع و حمایت دولت شوروی برخوردارند.

ماده ۲۴ - شهروندان اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی مستقل از چگونگی اصل و نسب، وضع اجتماعی و دارایی، تعلق نژادی و ملی، جنس، تحصیلات، زبان، برخورد به مذهب، نوع و خصلت شغل، محل سکونت و عوامل دیگر، همه در قبال قانون برابرند. برابری حقوق شهروندان اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی در تمام شئون زندگی اقتصادی، سیاسی، اجتماعی و فرهنگی تأمین است.

ماده ۳۵ - زن و مرد در اتحاد شوروی حقوق برابر دارند. تحقق این حقوق از طریق امکاناتی که به زنان، برابر با مردان، در زمینه تحصیلات و آموزش حرفه‌ای، در زمینه کار و پاداش کار، ترفیع رتبه و مقام در کار، فعالیت اجتماعی سیاسی و فرهنگی

واگذار میشود و نیز از طریق انجام اقدامات اختصاصی در زمینه حفظ ایمنی کار و تندرستی زنان، فراهم ساختن شرایطی که به زنان امکان میدهد کار را با وظایف مادری درآمیزند، از طریق دفاع حقوقی، حمایت مادی و معنوی از مادران و کودکان و از آنجمله واگذاری برخی با حفظ حقوق و دادن امتیازات دیگر به زنان باردار و مادران و کاهش تدریجی ساعات کار زنان دارای کودکان خردسال، تأمین میشود.

ماده ۳۶ - شهروندان اتحاد شوروی از هر نژاد و ملیت از حقوق برابر برخوردارند.

تأمین این حقوق از طریق سیاست رشد همه‌جانبه و نزدیک شدن همه ملل و اقوام ساکن اتحاد شوروی بیکدیگر، از طریق پرورش شهروندان با روح میهن‌پرستی شوروی و انترناسیونالیسم سوسیالیستی، از طریق امکان استفاده از زبان مادری و زبان‌های خلق‌های دیگر اتحاد شوروی انجام میگیرد.

هرگونه محدودیت مستقیم یا غیرمستقیم حقوق، قائل شدن برتری‌های مستقیم یا غیرمستقیم برای شهروندان از روی علایم نژادی و ملی و نیز هرگونه تبلیغ برتری نژادی یا ملی، خصومت‌ورزی یا تحقیر در این زمینه، بموجب قانون مجازات میشود.

ماده ۳۷ - برای شهروندان خارجی و افراد فاقد تابعیت در اتحاد شوروی حقوق و آزادی‌های مصرحه در قانون و از آنجمله حق مراجعه به دادگاه و دیگر ارگان‌های دولتی برای دفاع از حقوق شخصی و دارایی و حقوق خانوادگی و غیره، تضمین است.

شهروندان خارجی و افراد فاقد تابعیت که در سرزمین اتحاد شوروی قرار دارند، موظفند قانون اساسی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی را محترم شمارند و قوانین شوروی را مراعات کنند.

ماده ۳۸ - اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی به خارجیانی که بسبب دفاع از منافع زحمتکشان و امر صلح، بسبب شرکت در

جنبش انقلابی و جنبش آزادی بخش ملی، بسبب فعالیت مترقی اجتماعی و سیاسی، علمی یا فعالیت خلاق دیگر، مورد تعقیب قرار میگیرند، حق پناهندگی میدهد.

فصل ۷

حقوق، آزادی‌ها و وظایف اساسی شهروندان اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی

ماده ۳۹ - شهروندان اتحاد شوروی از جمیع حقوق و آزادی‌های اجتماعی و اقتصادی، سیاسی و فردی اعلام شده و تضمین شده در قانون اساسی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی و در قوانین شوروی، برخوردار هستند. نظام سوسیالیستی توسعه حقوق و آزادی‌ها و بهبود مداوم شرایط زندگی شهروندان را همروند با اجرای برنامه‌های رشد اجتماعی و اقتصادی و فرهنگی تأمین میکند. استفاده شهروندان از حقوق و آزادیها نباید به منافع جامعه و دولت و به حقوق شهروندان دیگر لطمه وارد سازد.

ماده ۴۰ - شهروندان اتحاد شوروی از حق کار - یعنی حق دریافت کار تضمین شده با دستمزدی موافق با مقدار و کیفیت کار، که نباید از حداقل مقرر شده توسط دولت کمتر باشد، - و از جمله از حق انتخاب حرفه و نوع شغل و کار مطابق با ذوق، استعداد، مهارت حرفه‌ای و تحصیلات و با توجه به نیازمندی‌های اجتماعی، برخوردارند.

این حق از طریق سیستم سوسیالیستی اقتصاد، رشد مستمر نیروهای مولده، آموزش حرفه‌ای رایگان، بالا بردن سطح مهارت در کار و از طریق آموختن تخصص‌های تازه و گسترش سیستم راهنمایی حرفه‌ای و واگذاری کار، تأمین است.

ماده ۴۱ - شهروندان اتحاد شوروی حق استراحت دارند.

این حق از طریق برقراری کار هفتگی حداکثر ۴۱ ساعته برای کارگران و کارمندان، روز کار کوتاهتر برای یکسلسله از حرفه‌ها و تولیدها، کوتاهتر بودن طول کار در اوقات شب، و نیز از طریق واگذاری مرخصی سالیانه با حفظ حقوق، روزهای تعطیل هفتگی و نیز گسترش شبکه مؤسسات فرهنگی و روشنگری و بهداری-بهبودی، گسترش ورزش همگانی، تربیت بدنی و توریسم، فراهم ساختن امکانات مساعد برای استراحت در محل زندگی و دیگر شرایط لازم برای استفاده معقول از ساعات فراغات، تأمین است. طول زمان کار و استراحت کلخوزی‌ها توسط کلخوزها تنظیم میشود.

ماده ۴۲ - شهروندان اتحاد شوروی حق حراست از تندرستی دارند.

این حق از طریق کمک پزشکی ماهرانه رایگان که توسط مؤسسات بهداشت دولتی انجام میگردد، از طریق گسترش شبکه مؤسسات درمانی و بهسازی تندرستی شهروندان، تکامل و تکمیل تکنیک ایمنی و بهداشت تولیدی، انجام اقدامات گسترده در زمینه پیشگیری بیماری‌ها، اتخاذ تدابیر لازم برای بهسازی محیط زیست، توجه خاص به تندرستی نسل نوباوگان و از آنجمله منع کار بدون پیوند با آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای، برای کودکان، گسترش پژوهش‌های علمی خاص پیشگیری و کاهش بیماری‌ها و افزایش طول عمر فعال شهروندان، تأمین است.

ماده ۴۳ - شهروندان اتحاد شوروی از حق تأمین مادی در دوران پیری و در صورت بیماری و در موارد از دست دادن کلی یا جزئی توان کار و نیز از دست دادن نان‌آور خویش، برخوردارند. این حق از طریق بیمه اجتماعی کارگران، کارمندان و کلخوزی‌ها، پرداخت مدد معاش برای دوران فقدان موقت توان کار، پرداخت مقرری بازنشستگی از سوی دولت و کلخوزها در دوران پیری و

معلول شدن و یا در صورت از دست دادن نان آور، از طریق واگذاری کار به شهروندانی که بخشی از توان کار خود را از دست داده‌اند، از طریق تیمارداشت شهروندان کهنسال و معلولین و از طریق اشکال دیگر تأمین اجتماعی، تضمین است.

ماده ۴۴ - شهروندان اتحاد شوروی حق مسکن دارند.
این حق از طریق گسترش و حفاظت دارایی (fond) دولتی و اجتماعی، در زمینه مسکن، کمک به خانه‌سازی تعاونی و انفرادی، توزیع عادلانه و تحت کنترل اجتماعی خانه‌هایی که همروند با اجرای برنامه ساختمان خانه‌های مرغوب انجام میگیرد و نیز از طریق پرداخت مبلغ نازلی بابت کرایه خانه و خدمات عام‌المنفعه شهرداری تضمین است. شهروندان اتحاد شوروی باید از مسکنی که بدانها واگذار میشود مواظبت بعمل آورند.

ماده ۴۵ - شهروندان اتحاد شوروی حق تحصیل دارند.
این حق از طریق رایگان بودن هر نوع تحصیل، تحقق آموزش دبیرستانی اجباری همگانی جوانان، گسترش وسیع آموزش حرفه‌ای فنی، آموزش تخصصی متوسطه و آموزش عالی بر پایه پیوند آموزش با زندگی و تولید، از طریق گسترش آموزش غیابی و شبانه، پرداخت کمک هزینه تحصیلی دولتی به دانش‌آموزان و دانشجویان و واگذاری مزایا به آنان، تحویل کتب درسی رایگان به دانش‌آموزان، تأمین امکان آموزش بزبان مادری در دبستان و دبیرستان و فراهم ساختن شرایط لازم برای خودآموزی تأمین است.

ماده ۴۶ - شهروندان اتحاد شوروی حق استفاده از دست‌آوردهای فرهنگ دارند.

این حق از طریق سهولت دسترسی همگان به آفریده‌های فرهنگ میهنی و جهانی که در حیطه اختیار مؤسسات دولتی و سازمانهای اجتماعی قرار دارد، از طریق گسترش و توزیع متناسب مؤسسات

فرهنگی و روشنگری در سرزمین کشور، از طریق گسترش شبکه تلویزیونی و رادیویی و نشر کتاب و مطبوعات ادواری، گسترش شبکه کتابخانه‌ها با حق استفاده رایگان از آنها و بسط مبادلات فرهنگی با کشورهای خارجی، تأمین است.

ماده ۴۷ - برای شهروندان اتحاد شوروی موافق با هدف‌های ساختمان کمونیسم آزادی خلاقیت علمی، فنی و هنری تضمین است. این آزادی از طریق گسترش وسیع پژوهش‌های علمی، فعالیت در زمینه اختراعات و بهسازی امور تولید و از طریق پیشرفت ادبیات و هنر، تأمین است. دولت شرایط مادی لازم برای این امر را فراهم می‌آورد، از انجمن‌های داوطلب و اتحادیه‌های هنرمندان و نویسندگان پشتیبانی میکند و امر ترویج اختراعات و پیشنهاد‌های بهسازی امور تولید را در اقتصاد ملی و دیگر عرصه‌های زندگی، سازمان میدهد.

حقوق مؤلفان، مخترعان و بهسازان تولید توسط دولت حفاظت میشود.

ماده ۴۸ - شهروندان اتحاد شوروی حق دارند در اداره امور دولتی و اجتماعی، در بحث و تصویب قوانین و اتخاذ تصمیمات دارای اهمیت کشوری و محلی شرکت کنند.

این حق از طریق امکان انتخاب کردن و انتخاب شدن در شوراها، نمایندگان خلق و دیگر ارگان‌های انتخابی دولتی، از طریق امکان شرکت در بحث‌ها و رأی‌گیری‌های همگانی، شرکت در نظارت خلق، در کار ارگان‌های دولتی و سازمان‌های اجتماعی و ارگان‌های ابتکار عمل اجتماعی، شرکت در جلسات هیئت‌های کارکنان مؤسسات و در جلسات ساکنان محل زندگی خویش، تأمین است.

ماده ۴۹ - هر یک از شهروندان اتحاد شوروی حق دارد پیشنهاد‌های خود را درباره بهبود فعالیت ارگان‌های دولتی و سازمان‌های

اجتماعی در این ارگان‌ها و سازمان‌ها مطرح سازد و از نقایص کار انتقاد کند.

مسئولین امور موظفند در موعد مقرر به پیشنهادها و نامه‌های شهروندان رسیدگی کنند، بدانها پاسخ دهند و تدابیر لازم اتخاذ کنند.

تعقیب بسبب انتقاد ممنوع است. کسانی که انتقادکننده را تعقیب کنند، مورد بازخواست قرار می‌گیرند.

ماده ۵۰ — آزادی‌های بیان، مطبوعات، اجتماعات، میتینگ و مارش‌ها و تظاهرات خیابانی مطابق با منافع خلق و بمنظور تحکیم و تکامل نظام سوسیالیستی، برای شهروندان اتحاد شوروی تضمین است. تحقق این آزادی‌های سیاسی از طریق واگذاری بناهای اجتماعی، خیابانها و میادین در اختیار زحمتکشان و سازمانهای آنان و پخش وسیع اخبار مربوطه و امکان استفاده از مطبوعات و تلویزیون و رادیو، تأمین میشود.

ماده ۵۱ — شهروندان اتحاد شوروی مطابق با هدفهای ساختمان کمونیسم حق دارند در سازمانهای اجتماعی که به گسترش فعالیت سیاسی و ابتکار عمل و تحقق منافع متنوع آنان کمک میکند، گرد آیند.

ایجاد شرایط لازم جهت انجام موفقیت‌آمیز وظایف مقرر در اساسنامه سازمان‌های اجتماعی، برای آنها، تضمین میشود.

ماده ۵۲ — برای شهروندان اتحاد شوروی آزادی وجدان یعنی حق پیروی از هر مذهب یا پیروی نکردن از هیچ مذهب، حق انجام مراسم و فرایض مذهبی یا تبلیغ آتئیستی، تضمین است. برانگیختن دشمنی و نفرت بسبب معتقدات مذهبی، ممنوع است.

در اتحاد شوروی مذهب از دولت و مدرسه از مذهب، جداست.

ماده ۵۳ — خانواده در حمایت دولت است.

ازدواج برپایه توافق داوطلبانه زن و مرد انجام میگیرد. زن و شوهر در روابط خانوادگی برابری کامل حقوق دارند. دولت از طریق ایجاد و گسترش شبکه وسیع مؤسسات مخصوص کودکان، سازماندهی و تکمیل خدمات معیشتی و غذاخوری‌های عمومی، پرداخت مدد معاش بمناسبت تولد کودک، پرداخت مدد معاش به خانواده‌های پسرزاد و قائل شدن مزایا برای آنان و نیز از طریق پرداخت انواع دیگر مدد معاش‌ها به خانواده و کمک به آن، از خانواده مواظبت بعمل میآورد.

ماده ۵۴ - مصونیت شخصیت برای شهروندان اتحاد شوروی تضمین است. هیچکس را نمیتوان بازداشت کرد مگر بر اساس قرار دادگاه یا با اجازه دادستان.

ماده ۵۵ - مصونیت خانه برای شهروندان اتحاد شوروی تضمین است. هیچکس حق ندارد بدون مجوز قانونی بر خلاف اراده ساکنان خانه، وارد خانه آنها شود.

ماده ۵۶ - زندگی خصوصی شهروندان، محرمانه بودن مکاتبات و مکالمات تلفنی و مخابرات تلگرافی مورد حمایت قانون است.

ماده ۵۷ - احترام به شخصیت انسان و حمایت از حقوق و آزادی‌های شهروندان وظیفه همه ارگان‌های دولتی، سازمانهای اجتماعی و مسئولین امور است. شهروندان اتحاد شوروی در قبال تعدی به شرف و حیثیت، به زندگی و سلامتی، به آزادی شخصی و اسرار خویش حق حمایت قضایی دارند.

ماده ۵۸ - شهروندان اتحاد شوروی حق دارند از رفتار مسئولین امور و ارگان‌های دولتی و اجتماعی شکایت کنند. شکایات باید به ترتیب و در موعد مقرر در قانون مورد رسیدگی قرار گیرد.

هر گونه رفتار مسئولین امور که با نقض قانون و سوءاستفاده از اختیارات و لطمه به حقوق شهروندان انجام گیرد، به ترتیب مقرر در قانون، برای شکایت قابل ارجاع به دادگاه است. شهروندان اتحاد شوروی از حق جبران خسارات ناشی از اعمال غیرقانونی سازمانهای دولتی و اجتماعی و نیز جبران خسارات ناشی از اعمال غیرقانونی مسئولین امور که در حین انجام وظایف آنان وارد آید، برخوردارند.

ماده ۵۹ - تأمین حقوق و آزادی‌های شهروندان از انجام وظایفی که بعهده آنان قرار دارد، تفکیک ناپذیرست. شهروند اتحاد شوروی موظف است قانون اساسی اتحاد شوروی و قوانین شوروی را مراعات کند، مقررات زندگی جامعه سوسیالیستی را محترم شمارد و خود را شایسته داشتن عنوان عالی شهروند اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی نشان دهد.

ماده ۶۰ - کار از روی وجدان شهروند اتحاد شوروی در آن رشته از فعالیت سودمند اجتماعی که برای خود برگزیده است و رعایت انضباط کار - وظیفه و امر شرف هر شهروند اتحاد شوروی قادر به کارست. طفره رفتن از کار اجتماعاً سودمند با اصول جامعه سوسیالیستی همساز نیست.

ماده ۶۱ - شهروند اتحاد شوروی موظف به حفظ و تحکیم مالکیت سوسیالیستی است. وظیفه شهروند اتحاد شورویست که علیه اختلاس و اسراف و تبذیر اموال دولتی و اجتماعی مبارزه کند و نسبت به دارایی خلق دلسوز باشد. کسانی که به مالکیت سوسیالیستی تجاوز کنند طبق قانون به کیفر میرسند.

ماده ۶۲ - شهروند اتحاد شوروی موظف به حفظ منافع دولت شوروی و کمک به تحکیم اقتدار و اعتبار و احترام آنست.

دفاع از میهن سوسیالیستی وظیفه مقدس هر شهروند اتحاد شورویست.

خیانت به میهن بزرگترین تبهکاری در قبال خلق است.

ماده ۶۳ - خدمت نظامی در صفوف نیروهای مسلح اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی وظیفه پرافتخار شهروندان شورویست.

ماده ۶۴ - وظیفه هر شهروند اتحاد شورویست که شئون ملی شهروندان دیگر را محترم شمارد و دوستی ملل و اقوام ساکن کشور کثیرالمله شوروی را تحکیم بخشد.

ماده ۶۵ - شهروند اتحاد شوروی موظف است حقوق و منافع قانونی اشخاص دیگر را محترم شمارد، نسبت به اعمال و رفتار ضد اجتماعی آشتی ناپذیر باشد و به حفظ نظم عمومی از هر جهت یاری کند.

ماده ۶۶ - شهروندان اتحاد شوروی موظفند نسبت به تربیت فرزندان اهتمام ورزند، فرزندان خویش را برای کار اجتماعاً سودمند آماده کنند و آنها را اعضای شایسته جامعه سوسیالیستی بار آورند. فرزندان موظفند از پدر و مادر خویش مواظبت کنند و آنها را یاری دهند.

ماده ۶۷ - شهروندان اتحاد شوروی موظف به حفظ طبیعت و حفاظت از ثروت‌های آن هستند.

ماده ۶۸ - توجه به حفظ آثار تاریخی و دیگر آفریده‌های فرهنگی، دین و وظیفه شهروندان اتحاد شورویست.

ماده ۶۹ - وظیفه انترناسیونالیستی شهروند اتحاد شوروی کمک به توسعه دوستی و همکاری با خلقهای کشورهای دیگر و کمک به حفظ و تحکیم صلح عمومی است.

۳ - سازمان ملی-دولتی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی

فصل ۸

اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی - دولت متحد است

ماده ۷۰ - اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی دولت واحد متحد کثیرالمله ایست که بر پایه اصل فدرالیسم سوسیالیستی در نتیجه حق ملل در تعیین آزادانه سرنوشت خویش و اتحاد داوطلبانه جمهوری های شوروی سوسیالیستی متساوی الحقوق تشکیل شده است. اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی تجلی وحدت خلق شوروی در چارچوب یک دولت واحدست و همه ملل و اقوام کشور را برای امر مشترک ساختمان کمونیسم متحد میسازد.

ماده ۷۱ - اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی جمهوری های زیرین را دربر میگیرد:

- جمهوری شوروی فدراتیو سوسیالیستی روسیه،
- جمهوری شوروی سوسیالیستی اوکراین،
- جمهوری شوروی سوسیالیستی بلوروسی،
- جمهوری شوروی سوسیالیستی ازبکستان،
- جمهوری شوروی سوسیالیستی کازاخستان،
- جمهوری شوروی سوسیالیستی گرجستان،

جمهوری شوروی سوسیالیستی آذربایجان،
جمهوری شوروی سوسیالیستی لیتوانی،
جمهوری شوروی سوسیالیستی ملداوی،
جمهوری شوروی سوسیالیستی لتونی،
جمهوری شوروی سوسیالیستی قرقیزستان،
جمهوری شوروی سوسیالیستی تاجیکستان،
جمهوری شوروی سوسیالیستی ارمنستان،
جمهوری شوروی سوسیالیستی ترکمنستان،
جمهوری شوروی سوسیالیستی استونی.

ماده ۷۲ - برای هر جمهوری متحده حق خروج آزاد از اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی محفوظ است.

ماده ۷۳ - اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی، بوسیله ارگان‌های عالی قدرت و اداره امور دولتی، حل و فصل امور زیرین را در صلاحیت خود دارد:

- ۱) پذیرش جمهوری‌های جدید به اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی، تصویب تأسیس جمهوری‌های خودمختار و استان‌های خودمختار جدید در چارچوب جمهوری‌های متحده؛
- ۲) تعیین مرز دولتی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی و تصویب تغییر مرزهای میان جمهوری‌های متحده؛
- ۳) تعیین مبانی عام برای سازماندهی و فعالیت ارگان‌های قدرت و اداره امور دولتی جمهوری‌ها و ارگان‌های محلی؛
- ۴) تأسیس وحدت قانونگذاری در سراسر سرزمین اتحاد شوروی و تعیین مبانی قانونگذاری اتحاد شوروی و جمهوری متحده؛

۵) اجرای سیاست اجتماعی و اقتصادی واحد، رهبری اقتصاد کشور، تعیین جهات اساسی پیشرفت علمی و فنی و اتخاذ تدابیر عمومی برای استفاده معقول از منابع طبیعی و حفاظت آنها، تنظیم و تصویب برنامه‌های دولتی رشد اقتصادی و اجتماعی اتحاد شوروی و تصویب گزارشهای مربوط به اجرای آنها؛

۶) تنظیم و تصویب بودجه دولتی واحد اتحاد شوروی و تصویب گزارش اجرای آن، رهبری نظام پولی و اعتباری واحد، تعیین میزان مالیات‌ها و درآمدهای واصله برای تشکیل بودجه دولتی اتحاد شوروی، تعیین سیاست در زمینه قیمت‌ها و پرداخت مزد کار؛

۷) رهبری امور رشته‌های اقتصاد ملی و مجتمع‌های مؤسسات و مؤسسات تابع اتحاد شوروی و نیز رهبری عمومی امور رشته‌های تابع مشترک اتحاد شوروی و جمهوری‌های متحده؛

۸) مسائل صلح و جنگ، دفاع از حاکمیت، حراست مرزهای دولتی و سرزمین اتحاد شوروی، سازماندهی دفاع کشور و رهبری نیروهای مسلح اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی؛

۹) تأمین امنیت کشور؛

۱۰) نمایندگی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی در مناسبات بین‌المللی، روابط اتحاد شوروی با دول خارجی و سازمان‌های بین‌المللی، تعیین ترتیب عمومی و برقراری هماهنگی در مناسبات جمهوری‌های متحده با دول خارجی و سازمان‌های بین‌المللی، بازرگانی خارجی و انواع دیگر فعالیت اقتصادی در خارجه بر بنیاد انحصار دولتی؛

۱۱) نظارت بر چگونگی رعایت قانون اساسی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی و تأمین تطبیق قانون‌های اساسی جمهوری‌های متحده با قانون اساسی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی؛

۱۲) حل مسائل دیگر دارای اهمیت عام کشوری.

ماده ۷۴ - قوانین اتحاد شوروی در خاک همه جمهوری‌های متحده اعتبار یکسان دارند. در صورت وجود اختلاف میان قانون جمهوری متحده با قانون کل کشور، قانون اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی معتبر خواهد بود.

ماده ۷۵ - سرزمین اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی سرزمین واحدیست و سرزمین‌های جمهوری‌های متحده را دربر می‌گیرد. حاکمیت اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی سراسر سرزمین آن را شامل می‌شود.

فصل ۹

جمهوری متحده شوروی سوسیالیستی

ماده ۷۶ - جمهوری متحده یک دولت شوروی سوسیالیستی حاکم بر حقوق خویش است که همراه با دیگر جمهوری‌های شوروی در کشور اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی متحد شده است. جمهوری متحده در خارج از حدود ذکر شده در ماده ۷۳ قانون اساسی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی قدرت دولتی را در سرزمین خویش، مستقلاً اعمال می‌کند.

جمهوری متحده از خود دارای یک قانون اساسی است که با قانون اساسی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی مطابقت دارد و ویژگی‌های جمهوری را در نظر می‌گیرد.

ماده ۷۷ - جمهوری متحده از طریق شورای عالی و هیئت رئیسه شورای عالی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی و دولت اتحاد شوروی و دیگر ارگانهای اتحاد شوروی در حل مسائل مربوط به حدود صلاحیت اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی، شرکت می‌ورزد. جمهوری متحده رشد جامع اقتصادی و اجتماعی را در سرزمین خویش تأمین می‌کند، به تحقق اختیارات اتحاد جماهیر شوروی

سوسیالیستی در سرزمین خود کمک میکند و قرارهای ارگانه‌های عالی قدرت و اداره امور دولتی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی را اجرا میکند.

جمهوری متحده در مسائل مربوط به حدود صلاحیت خویش، فعالیت مؤسسات، ادارات و سازمانهای تابع اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی را هماهنگ میسازد و بر آن نظارت میکند.

ماده ۷۸ - سرزمین یک جمهوری متحده را بدون موافقت خود آن جمهوری نمیتوان تغییر داد. مرزهای میان جمهوری‌های متحده با توافق جمهوری‌های مربوطه قابل تغییرست و این توافق باید به تصویب اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی نیز برسد.

ماده ۷۹ - جمهوری متحده تقسیمات سرزمین خویش را به خطه‌ها، استانها، شهرستانها و نواحی تعیین میکند و مسائل دیگر مربوط به سازمان اداری-منطقه‌ای خود را حل میکند.

ماده ۸۰ - جمهوری متحده حق دارد با دول خارجی ارتباط برقرار سازد، با آنها قرارداد ببندد، نمایندگان سیاسی و کنسولی مبادله کند و در فعالیت سازمانهای بین‌المللی شرکت ورزد.

ماده ۸۱ - حقوق حاکمیت جمهوریهای متحده بوسیله اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی حفظ میشود.

فصل ۱۰

جمهوری خودمختار شوروی سوسیالیستی

ماده ۸۲ - جمهوری خودمختار جزو یک جمهوری متحده است. جمهوری خودمختار در خارج از حیطه اختیارات اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی و جمهوری متحده مسائل مربوط به حدود صلاحیت خویش را مستقلاً حل میکند.

جمهوری خودمختار از خود دارای یک قانون اساسی است که با قانون اساسی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی و قانون اساسی جمهوری متحده مطابقت دارد و ویژگی‌های جمهوری خودمختار را در نظر می‌گیرد.

ماده ۸۳ - جمهوری خودمختار از طریق ارگان‌های عالی قدرت و اداره امور دولتی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی و جمهوری متحده مربوطه، در حل مسائل مربوط به صلاحیت اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی و جمهوری متحده شرکت می‌ورزد.

جمهوری خودمختار رشد جامع اقتصادی و اجتماعی را در سرزمین خویش تأمین می‌کند، به تحقق اختیارات اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی و جمهوری متحده در سرزمین خود کمک می‌کند و قرارهای ارگان‌های عالی قدرت و اداره امور دولتی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی و جمهوری متحده مربوطه را اجرا می‌کند.

جمهوری خودمختار در مسائل مربوط به حدود صلاحیت خویش، فعالیت مؤسسات، ادارات و سازمانهای تابع اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی و جمهوری متحده را هماهنگ می‌سازد و بر آن نظارت می‌کند.

ماده ۸۴ - سرزمین یک جمهوری خودمختار را بدون موافقت خود آن جمهوری نمیتوان تغییر داد.

ماده ۸۵ - جمهوری شوروی فدراتیو سوسیالیستی روسیه جمهوری‌های خودمختار شوروی سوسیالیستی زیرین را دربر دارد: باشقیرستان، بوریاتیا، داغستان، کاباردا-بالکاریا، کالموکیا، کارلیا، کومی، ماری، موردوویا، آستای شمالی، تاتارستان، تووا، اودمورتیا، چچن-اینگوشیا، چوواشیا و یاکوتیا.

جمهوری شوروی سوسیالیستی ازبکستان جمهوری خودمختار شوروی سوسیالیستی قیره‌قالپاق را دربر دارد.

جمهوری شوروی سوسیالیستی گرجستان جمهوری‌های خودمختار شوروی سوسیالیستی آبخازستان و آجارستان را دربر دارد. جمهوری شوروی سوسیالیستی آذربایجان جمهوری خودمختار شوروی سوسیالیستی نخجوان را دربر دارد.

فصل ۱۱

استان خودمختار و حوزه خودمختار

ماده ۸۶ — استان خودمختار جزو یک جمهوری متحده یا یک خطه است. قانون تشکیل استان خودمختار به پیشنهاد شورای نمایندگان خلق استان خودمختار در شورای عالی جمهوری متحده مربوطه به تصویب میرسد.

ماده ۸۷ — جمهوری شوروی فدراتیو سوسیالیستی روسیه استان‌های خودمختار زیرین را دربردارد: آدیگیا، آلتای کوهستانی، یهودیه، قره‌چای-چرکس و هاکس. جمهوری شوروی سوسیالیستی گرجستان استان خودمختار آستیای جنوبی را دربر دارد.

جمهوری شوروی سوسیالیستی آذربایجان استان خودمختار قره‌باغ کوهستانی را دربر دارد.

جمهوری شوروی سوسیالیستی تاجیکستان استان خودمختار بدخشان کوهستانی را دربردارد.

ماده ۸۸ — حوزه خودمختار جزو یک خطه یا یک استان است. قانون تشکیل حوزه خودمختار در شورای عالی جمهوری متحده به تصویب میرسد.

۴ - شوراهای نمایندگان خلق و ترتیب انتخاب آنها

فصل ۱۲

سیستم و اصول فعالیت شوراهای نمایندگان خلق

ماده ۸۹ - شوراهای نمایندگان خلق یعنی شورای عالی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی، شوراهای عالی جمهوری‌های متحده، شوراهای عالی جمهوری‌های خودمختار، شوراهای نمایندگان خلق خطه‌ها و استان‌ها، شوراهای نمایندگان خلق استان‌های خودمختار و حوزه‌های خودمختار و شوراهای نمایندگان خلق نواحی، شهرها، بخش‌های شهر، شهرک‌ها و دهستان‌ها - سیستم واحد ارگانهای قدرت دولتی را تشکیل میدهند.

ماده ۹۰ - مدت اختیارات شورای عالی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی و شوراهای عالی جمهوری‌های متحده و جمهوریهای خودمختار پنج سالست.

مدت اختیارات شوراهای محلی نمایندگان خلق دو سال و نیم است.

تاریخ انتخابات شوراهای نمایندگان خلق حداقل دو ماه پیش از انقضای مدت اختیارات شوراهای مربوطه، تعیین میشود.

ماده ۹۱ - مهمترین مسائل مربوط به حدود صلاحیت شوراهای مربوطه نمایندگان خلق در دوره‌های اجلاسیه آنها بررسی و حل میشود.

شوراهای نمایندگان خلق کمیسیونهای دائمی را انتخاب میکنند و ارگانهای اجرایی و مدیریت و نیز ارگانهای دیگر تابع خود را تشکیل میدهند.

ماده ۹۲ - شوراهای نمایندگان خلق ارگانهای نظارت خلق را تشکیل میدهند. نظارت خلق ترکیبی است از نظارت دولتی با نظارت اجتماعی زحمتکشان در مؤسسات و کلخوزها و ادارات و سازمانها.

ارگانهای نظارت خلق بر اجرای برنامه‌ها و دستورهای دولتی نظارت میکنند، علیه موارد نقض انضباط دولتی، علیه مظاهر گرایشهای محلی نادرست در اداره امور، تنگننگری اداری در کار، سوء مدیریت و اسراف و تبذیر، مامله و دیوان سالاری، به مبارزه برمیخیزند و به تکمیل کار دستگاه دولتی کمک میکنند.

ماده ۹۳ - شوراهای نمایندگان خلق مستقیماً و نیز از طریق ارگانهایی که تشکیل میدهند، تمام رشته‌های ساختمان دولتی، اقتصادی و اجتماعی و فرهنگی را رهبری میکنند، تصمیمات لازم اتخاذ میکنند، موجبات اجرای این تصمیمات را فراهم میسازند و بر چگونگی تحقق این تصمیمات نظارت میکنند.

ماده ۹۴ - فعالیت شوراهای نمایندگان خلق از طریق بررسی و حل جمعی، آزاد و سازنده مسائل، آگوسازی مردم از امور، جوابگویی منظم ارگانهای اجرایی و مدیریت و دیگر ارگانهای تشکیل شده توسط شوراها در قبال شوراها و اهالی و جلب وسیع شهروندان به شرکت در کار این ارگانها، انجام میگیرد.

شوراهای نمایندگان خلق و ارگانهای تشکیل شده توسط این شوراهای اهالی را مرتباً از جریان کار خود و تصمیمات متخذه، آگاه میسازند.

فصل ۱۳

سیستم انتخابات

ماده ۹۵ - انتخاب نمایندگان برای تمام شوراهای نمایندگان خلق بر بنیاد حق انتخابات عمومی، برابر و مستقیم و با رأی مخفی انجام میگیرد.

ماده ۹۶ - انتخاب نمایندگان عمومی است یعنی همه شهروندان اتحاد شوروی که به سن ۱۸ سالگی رسیده باشند، باستثنای کسانی که طبق ترتیب مقرر در قانون دیوانه شناخته شده‌اند، حق انتخاب کردن و انتخاب شدن دارند.

آن شهروند اتحاد شوروی میتواند به نمایندگی شورای عالی اتحاد شوروی انتخاب شود که به سن ۲۱ سالگی رسیده باشد.

ماده ۹۷ - انتخاب نمایندگان بر پایه برابر انجام میگیرد یعنی هر انتخاب کننده یک رأی دارد و همه انتخاب کنندگان بر اساس برابر در انتخابات شرکت میکنند.

ماده ۹۸ - انتخاب نمایندگان مستقیم است یعنی نمایندگان همه شوراهای نمایندگان خلق مستقیماً توسط شهروندان انتخاب میشوند.

ماده ۹۹ - انتخاب نمایندگان با رأی مخفی انجام میگیرد یعنی کنترل اراده انتخاب کنندگان ممنوعست.

ماده ۱۰۰ - حق معرفی نامزدهای نمایندگی به سازمانهای حزب کمونیست اتحاد شوروی، اتحادیه‌ها، سازمان لنینی کمونیستی جوانان

سراسر شوروی، سازمان‌های تعاونی و دیگر سازمانهای اجتماعی، هیئت‌های کارکنان مؤسسات و نیز به جلسات نظامیان در واحدهای نظامی، تعلق دارد.

بحث آزاد و همه‌جانبه پیرامون خصایل سیاسی، عملی و شخصی نامزدهای نمایندگی و نیز حق تبلیغ در جلسات و مطبوعات و تلویزیون و رادیو برای شهروندان اتحاد شوروی و سازمانهای اجتماعی تضمین است.

هزینه‌های ناشی از انجام انتخابات شوراهای نمایندگان خلق از سوی دولت پرداخت میشود.

ماده ۱۰۱ - انتخاب نماینده برای شوراهای نمایندگان خلق در حوزه‌های انتخاباتی صورت میگیرد.

یک شهروند اتحاد شوروی علی‌القاعده نمیتواند در بیش از دو شورای نمایندگان خلق انتخاب شود.

انجام انتخابات شوراها را کمیسیون‌های تدارک و اجرای انتخابات که از میان نمایندگان سازمانهای اجتماعی و هیئت‌های کارکنان مؤسسات و جلسات نظامیان در واحدهای نظامی تشکیل میشوند، تأمین میکنند.

ترتیب انجام انتخابات شوراهای نمایندگان خلق طبق قوانین اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی و جمهوری‌های متحده و خودمختار تعیین میشود.

ماده ۱۰۲ - انتخاب‌کنندگان خواستهایشان را به نمایندگان خویش توصیه میکنند.

شوراهای مربوطه نمایندگان خلق توصیه‌های انتخاب‌کنندگان را رسیدگی میکنند و این توصیه‌ها را به‌هنگام تهیه برنامه‌های رشد اقتصادی و اجتماعی و تنظیم بودجه در نظر میگیرند و موجبات تحقق این توصیه‌ها را فراهم میسازند و چگونگی تحقق آنها را به شهروندان اطلاع میدهند.

نماینده خلق

ماده ۱۰۳ - نمایندگان شوراها نماینده تام‌الاختیار مردم در شوراهای نمایندگان خلق هستند.

نمایندگان ضمن شرکت در کار شوراها مسائل مربوط به ساختمان دولتی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی را حل میکنند و امر اجرای قرارهای شوراها را سازمان میدهند و بر کار ارگان‌های دولتی و مؤسسات و ادارات و سازمانها نظارت میکنند.

هر نماینده در فعالیت خود منافع عمومی دولت را ملاک قرار میدهد، خواستهای سکنه حوزه انتخاباتی خود را در نظر میگیرد و در اجرای توصیه‌های انتخاب‌کنندگان میکوشد.

ماده ۱۰۴ - هر نماینده وظایف محوله خود را بدون تعطیل فعالیت تولیدی یا خدمتی خویش، انجام میدهد.

نماینده هنگام تشکیل دوره اجلاس شورا و همچنین برای اجرای وظایف نمایندگی خویش در موارد دیگری که قانون پیشبینی کرده است، از انجام وظایف تولیدی یا خدمتی با حفظ حقوق متوسط خود در محل کار دائمی‌اش، معاف میشود.

ماده ۱۰۵ - هر نماینده حق دارد ارگان‌های دولتی و مسئولین امور مربوطه را استیضاح کند و آنها موظفند به استیضاح او در دوره اجلاس شورا پاسخ دهند.

نماینده حق دارد در زمینه مسائل مربوط به فعالیت نمایندگی خویش به تمام ارگان‌های دولتی و اجتماعی، مؤسسات، ادارات و سازمانها مراجعه کند و در بررسی مسائلی که مطرح ساخته است، شرکت ورزد. رهبران ارگان‌های دولتی و اجتماعی، مؤسسات،

ادارات و سازمانهای مربوطه موظفند نماینده را بیدرنگ بپذیرند و به پیشنهادهای او در موعد مقرر رسیدگی کنند.

ماده ۱۰۶ - شرایط لازم برای تحقق بلامانع و اثربخش اختیارات و وظایف نماینده شورا تأمین میشود.

مصونیت نمایندگان و نیز دیگر تضمینات لازم برای فعالیت نمایندگی، در قانون مربوط به آیین نامه حقوق و وظایف نمایندگان و در دیگر اسناد قانونی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی و جمهوریهای متحده و خودمختار، تصریح میگردد.

ماده ۱۰۷ - هر نماینده موظف است درباره کار خود و کار شورا به انتخاب کنندگان و نیز به هیئت های کارکنان مؤسسات و به سازمانهای اجتماعی که او را برای نمایندگی نامزد کرده اند، گزارش دهد.

نمایندگانی را که خود را شایسته اعتماد انتخاب کنندگان نشان نداده باشد، طبق تصمیم اکثریت انتخاب کنندگان، به ترتیبی که قانون مقرر داشته، در هر زمان میتوان فراخواند و برکنار ساخت.

ه - ارگان‌های عالی قدرت و اداره امور دولتی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی

فصل ۱۵

شورای عالی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی

ماده ۱۰۸ - ارگان عالی قدرت دولتی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی - شورای عالی اتحاد شوروی است.

شورای عالی اتحاد شوروی در حل جمیع مسائلی که بموجب این قانون اساسی در حیظه صلاحیت اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی قرار دارد، مختارست.

تصویب قانون اساسی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی، وارد کردن تغییرات در آن، پذیرش جمهوری‌های جدید در ترکیب اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی، تصویب تشکیل جمهوری‌های خودمختار و استان‌های خودمختار جدید، تصویب برنامه‌های دولتی رشد اقتصادی و اجتماعی اتحاد شوروی و بودجه دولتی اتحاد شوروی و گزارش درباره اجرای آنها و نیز تشکیل آن ارگان‌های اتحاد شوروی که در برابر شورای عالی اتحاد شوروی جوابگو هستند، منحصرأ توسط شورای عالی اتحاد شوروی انجام میگیرد.

قوانین اتحاد شوروی توسط شورای عالی اتحاد شوروی یا از طریق همه‌پرسی (رفراندوم) که طبق قرار شورای عالی اتحاد شوروی انجام میگیرد، بتصویب میرسد.

ماده ۱۰۹ - شورای عالی اتحاد شوروی از دو مجلس تشکیل میشود: شورای اتحاد و شورای ملیت‌ها.

مجلسین شورای عالی اتحاد شوروی حقوق برابر دارند.

ماده ۱۱۰ - تعداد نمایندگان شورای اتحاد و شورای ملیت‌ها برابرست.

نمایندگان شورای اتحاد در حوزه‌های انتخاباتی دارای جمعیت برابر، انتخاب میشوند.

نمایندگان شورای ملیت‌ها به ترتیب زیر انتخاب میشوند: از هر جمهوری متحده ۳۲ نماینده، از هر جمهوری خودمختار ۱۱ نماینده، از هر استان خودمختار ۵ نماینده و از هر حوزه خودمختار یک نماینده.

شورای اتحاد و شورای ملیت‌ها به پیشنهاد کمیسیون‌های اعتبارنامه‌ها که توسط خود آنها انتخاب میشوند، درباره شناسائی اختیارات نمایندگان و در موارد نقض قانون انتخابات درباره ابطال انتخاب این یا آن نماینده، تصمیم میگیرند.

ماده ۱۱۱ - هر یک از مجلسین شورای عالی اتحاد شوروی یک رئیس مجلس و چهار معاون رئیس انتخاب میکند.

رؤسای شورای اتحاد و شورای ملیت‌ها دوره‌های اجلاسیه مجلس مربوطه را رهبری و اجرای مقررات داخلی آنها مراقبت میکنند.

جلسات مشترک مجلسین شورای عالی اتحاد شوروی را رؤسای شورای اتحاد و شورای ملیت‌ها بنوبت اداره میکنند.

ماده ۱۱۲ - دوره‌های اجلاسیه شورای عالی اتحاد شوروی در سال دو بار فراخوانده میشود.

دوره‌های اجلاسیه فوق‌العاده بابتکار هیئت رئیسه شورای عالی اتحاد شوروی و نیز به پیشنهاد یکی از جمهوری‌های متحده یا دست کم یک سوم نمایندگان یکی از مجلسین فراخوانده میشود.

هر دوره اجلاسیه شورای عالی اتحاد شوروی از جلسات جداگانه و مشترک مجلسین و نیز از جلسات کمیسیونهای دائمی مجلسین یا جلسات کمیسیونهای شورای عالی اتحاد شوروی، که در فواصل میان جلسات مجلسین برگزار میگردد، تشکیل میشود. هر دوره اجلاسیه در جلسات جداگانه یا مشترک مجلسین گشایش و پایان مینماید.

ماده ۱۱۳ - حق ابتکار قانون گذاری در شورای عالی اتحاد شوروی به شورای اتحاد، به شورای ملیتها، به هیئت رئیسه شورای عالی اتحاد شوروی، به شورای وزیران اتحاد شوروی، به جمهوریهای متحده از طریق ارگانهای عالی قدرت دولتی آنان، به کمیسیونهای شورای عالی اتحاد شوروی و کمیسیونهای دائمی مجلسین آن، به نمایندگان شورای عالی اتحاد شوروی، به دادگاه عالی اتحاد شوروی و به دادستان کل اتحاد شوروی تعلق دارد. سازمانهای اجتماعی نیز از طریق ارگانهای کل کشوری خود از حق ابتکار قانون گذاری برخوردارند.

ماده ۱۱۴ - لوایح قانونی و مسائل دیگری که برای بررسی به شورای عالی اتحاد شوروی پیشنهاد شدهاند، در جلسات جداگانه یا مشترک مجلسین مورد بحث قرار میگیرند. در صورت لزوم، لایحه قانونی یا مسئله طرح شده را میتوان برای بررسی مقدماتی یا تکمیلی به یک یا چند کمیسیون ارجاع کرد.

قانون اتحاد شوروی در صورتی تصویب شده بشمار میرود که در هر یک از مجلسین شورای عالی اتحاد شوروی اکثریت تعداد کل نمایندگان مجلس بر له آن رای داده باشند. قرارها و دیگر اسناد شورای عالی اتحاد شوروی با اکثریت آراء تعداد کل نمایندگان شورای عالی اتحاد شوروی بتصویب میرسند.

لوایح قانونی و مسائل دیگر بسیار مهم زندگی دولتی را طبق تصمیمی که شورای عالی اتحاد شوروی یا هیئت رئیسه شورای

عالی اتحاد شوروی بابتکار خود یا به پیشنهاد جمهوری متحده اتخاذ کرده باشد، میتوان در معرض بحث همگانی مردم قرار داد.

ماده ۱۱۵ - چنانچه بر سر مسئله‌ای میان شورای اتحاد و شورای ملیت‌ها اختلاف نظر پدید آید، حل آن مسئله به یک کمیسیون توافق که توسط مجلسین بر اساس تساوی تشکیل میشود، ارجاع میگردد و سپس مسئله بار دیگر در جلسه مشترک شورای اتحاد و شورای ملیت‌ها مورد بررسی قرار میگیرد و چنانچه این بار نیز توافق حاصل نشود، مسئله در دوره اجلاس بعدی شورای عالی اتحاد شوروی به بحث گذاشته میشود و یا توسط شورای عالی اتحاد شوروی برای همه‌پرسی (رفراندوم) به عموم خلق عرضه میگردد.

ماده ۱۱۶ - قوانین اتحاد شوروی، تصویبنامه‌ها و دیگر اسناد شورای عالی اتحاد شوروی بزبانهای جمهوری‌های متحده و پامضای صدر و دبیر هیئت رئیسه شورای عالی اتحاد شوروی، انتشار مییابد.

ماده ۱۱۷ - نماینده شورای عالی اتحاد شوروی حق دارد شورای وزیران اتحاد شوروی، وزیران و رهبران ارگان‌های دیگری را که توسط شورای عالی اتحاد شوروی تشکیل میشوند، استیضاح کند. شورای وزیران اتحاد شوروی یا مقام مسئولی که مورد استیضاح قرار گرفته است، باید حداکثر طی سه روز به دوره اجلاس جاری شورای عالی اتحاد شوروی شفاهاً یا کتباً پاسخ دهد.

ماده ۱۱۸ - نماینده شورای عالی اتحاد شوروی را نمیتوان بدون موافقت شورای عالی اتحاد شوروی و در فواصل میان دوره‌های اجلاس - بدون موافقت هیئت رئیسه شورای عالی اتحاد شوروی مورد بازخواست جزائی قرار داد و بازداشت کرد و یا از طریق دادگاه محکوم به کیفرهای اداری کرد.

ماده ۱۱۹ - شورای عالی اتحاد شوروی در جلسه مشترک مجلسین خود هیئت رئیسه شورای عالی اتحاد شوروی را که ارگان دائمی شورای عالی اتحاد شوروی است، انتخاب میکند. این ارگان در تمام فعالیت خود در برابر شورای عالی اتحاد شوروی جوابگوست و در فاصله میان دوره‌های اجلاس هیئت رئیسه شورای عالی اتحاد شوروی، در چارچوبی که قانون اساسی برای آن معین کرده است، وظایف ارگان عالی قدرت دولتی اتحاد شوروی را انجام میدهد.

ماده ۱۲۰ - هیئت رئیسه شورای عالی اتحاد شوروی که از میان نمایندگان این شورا انتخاب میشود مرکب است از: صدر هیئت رئیسه شورای عالی اتحاد شوروی، معاون اول صدر، پانزده معاون صدر - به نسبت یک نفر از هر جمهوری متحده، دبیر هیئت رئیسه و بیست و یک عضو هیئت رئیسه شورای عالی اتحاد شوروی.

ماده ۱۲۱ - هیئت رئیسه شورای عالی اتحاد شوروی:

- ۱) تاریخ انتخابات شورای عالی اتحاد شوروی را تعیین میکند؛
- ۲) دوره‌های اجلاس هیئت رئیسه شورای عالی اتحاد شوروی را فرا میخواند؛
- ۳) فعالیت کمیسیون‌های دائمی مجلسین شورای عالی اتحاد شوروی را هماهنگ میسازد؛
- ۴) رعایت قانون اساسی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی را کنترل میکند و تطابق قانون اساسی و قوانین جمهوری‌های متحده را با قانون اساسی و قوانین اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی تأمین میکند؛
- ۵) قوانین اتحاد شوروی را تفسیر میکند؛
- ۶) قراردادهای بین‌المللی اتحاد شوروی را تصویب و فسخ میکند؛

۷) تصویبنامه‌ها و دستورهای شورای وزیران اتحاد شوروی و شوراهای وزیران جمهوریهای متحده را در صورت عدم تطابق آنها با قانون لغو میکند؛

۸) درجات نظامی، رتبه‌های سیاسی و عناوین اختصاصی دیگر را مقرر میدارد و درجات عالی نظامی و رتبه‌های عالی سیاسی و عناوین عالی اختصاصی دیگر را اعطا میکند؛

۹) نشان‌ها و مدال‌های اتحاد شوروی را مقرر میدارد، عناوین افتخاری اتحاد شوروی را وضع میکند و نشان‌ها و مدال‌های اتحاد شوروی و عناوین افتخاری اتحاد شوروی را اعطا میکند؛

۱۰) اشخاص را به تابعیت اتحاد شوروی میپذیرد، مسائل ترک تابعیت اتحاد شوروی و سلب تابعیت اتحاد شوروی و واگذاری پناهندگی را حل میکند؛

۱۱) فرمان‌های عفو عمومی در سراسر کشور را صادر میکند و بخشودگی میدهد؛

۱۲) نمایندگان سیاسی اتحاد شوروی در کشورهای خارجی و در سازمانهای بین‌المللی را برمیگمارد و فرا میخواند؛

۱۳) استوارنامه‌ها و پایان‌نامه‌های نمایندگان سیاسی دول خارجی آکر دیتته‌ی نزد خود را، سی‌پذیرد؛

۱۴) شورای دفاعی اتحاد شوروی را تشکیل میدهد، ترکیب اعضای آنرا تصویب میکند، فرماندهان عالی نیروهای مسلح اتحاد شوروی را برمیگمارد و برکنار میسازد؛

۱۵) بمنظور دفاع از اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی در برخی مناطق یا در سراسر کشور حکومت نظامی اعلام میکند؛

۱۶) بسیج عمومی یا جزئی اعلام میکند؛

۱۷) در فواصل میان دوره‌های اجلاس شورای عالی اتحاد شوروی در صورت حمله نظامی به اتحاد شوروی یا در صورت پیش‌آمد ضرورت اجرای تعهدات بین‌المللی ناشی از قرارداد دفاع مشترک در قبال تجاوز، حالت جنگ اعلام میکند؛

۱۸) مأموریت‌های دیگر مقرر در قانون اساسی و قوانین اتحاد شوروی را انجام میدهد.

ماده ۱۲۲ - هیئت رئیسه شورای عالی اتحاد شوروی در فواصل میان دوره‌های اجلاس شورای عالی، اقدامات زیرین را انجام میدهد و سپس تصویب آنها را به دوره اجلاس بعدی پیشنهاد میکند؛

۱) در صورت لزوم، تغییراتی در قوانین جاری اتحاد شوروی وارد میکند؛

۲) تغییر مرز میان جمهوری‌های متحده را تصویب میکند؛

۳) به پیشنهاد شورای وزیران اتحاد شوروی وزارتخانه‌های اتحاد شوروی و کمیته‌های دولتی اتحاد شوروی را تأسیس میکند و منحل میسازد؛

۴) به پیشنهاد رئیس شورای وزیران اتحاد شوروی اعضای شورای وزیران اتحاد شوروی را از کار معاف میدارد و به کار برمیگرداند.

ماده ۱۲۳ - هیئت رئیسه شورای عالی اتحاد شوروی فرمان و تصویب نامه صادر میکند.

ماده ۱۲۴ - پس از انقضای دوران اختیارات شورای عالی اتحاد شوروی، هیئت رئیسه شورای عالی اتحاد شوروی اختیارات خود را تا زمانی که هیئت رئیسه جدید توسط شورای عالی جدید - الانتخاب اتحاد شوروی تشکیل شود، حفظ میکند.

شورای عالی جدیدالانتخاب اتحاد شوروی حد اکثر دو ماه پس از انتخابات از سوی هیئت رئیسه دوره پیشین شورای عالی اتحاد شوروی، فرا خوانده میشود.

ماده ۱۲۵ - شورای اتحاد و شورای ملیت‌ها از میان نمایندگان خود کمیسیون‌های دائمی برای بررسی مقدماتی و تدارک مسائلی که در حیظه صلاحیت شورای عالی اتحاد شوروی قرار دارد، و نیز برای کمک به تحقق قوانین اتحاد شوروی و دیگر قرارهای شورای عالی اتحاد شوروی و هیئت رئیسه آن و کنترل فعالیت ارگان‌ها و سازمان‌های دولتی، تشکیل میدهند. مجلسین شورای عالی اتحاد شوروی میتوانند کمیسیون‌های مشترک نیز بر اساس تساوی تشکیل دهند.

شورای عالی اتحاد شوروی، هر وقت ضرور بداند، برای هر مسئله‌ای کمیسیون‌های رسیدگی و تفتیش و غیره تشکیل میدهد. تمام ارگان‌های دولتی و اجتماعی، سازمان‌ها و مسئولین امور موظفند خواستهای کمیسیونهای شورای عالی اتحاد شوروی و کمیسیون‌های مجلسین آنها انجام دهند و مدارک و اسناد لازم را در اختیار آنان قرار دهند.

توصیه‌های کمیسیون‌ها حتماً باید از سوی ارگان‌های دولتی و اجتماعی، ادارات و سازمانها مورد بررسی قرار گیرد. چگونگی نتایج بررسی یا اتخاذ تدابیر باید در موعد مقرر با اطلاع کمیسیون‌ها برسد.

ماده ۱۲۶ - شورای عالی اتحاد شوروی بر فعالیت همه ارگان‌های دولتی که در برابر آن جوابگو هستند، نظارت میکنند. شورای عالی اتحاد شوروی کمیته نظارت خلق اتحاد شوروی را که در رأس سیستم ارگان‌های کنترل خلق قرار دارد، تشکیل میدهد.

چگونگی سازمان و ترتیب فعالیت ارگان‌های نظارت خلق، طبق قانون مربوط به نظارت خلق در اتحاد شوروی، تعیین میشود.

ماده ۱۲۷ - ترتیب فعالیت شورای عالی اتحاد شوروی و ارگان‌های آن طبق قواعد مقرر شورای عالی اتحاد شوروی و دیگر قوانین اتحاد شوروی که بر بنیاد قانون اساسی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی صادر میگردد، تعیین میشود.

فصل ۱۶

شورای وزیران اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی

ماده ۱۲۸ - شورای وزیران اتحاد شوروی یعنی دولت اتحاد شوروی - ارگان عالی اجرایی و مدیریت قدرت دولتی اتحاد شوروی است.

ماده ۱۲۹ - شورای وزیران اتحاد شوروی از سوی شورای عالی اتحاد شوروی در جلسه مشترک شورای اتحاد و شورای ملیت‌ها با هیئت زیرین تشکیل میشود: رئیس شورای وزیران اتحاد شوروی، معاونان اول و معاونان رئیس شورای وزیران و نیز وزراء اتحاد شوروی و رؤسای کمیته‌های دولتی اتحاد شوروی. رؤسای شورای وزیران جمهوریه‌های متحده بنا بر مقام خود جزو شورای وزیران اتحاد شوروی هستند.

شورای عالی اتحاد شوروی به پیشنهاد رئیس شورای وزیران اتحاد شوروی میتواند رهبران ارگان‌ها و سازمان‌های دیگر اتحاد شوروی را وارد هیئت دولت اتحاد شوروی کند. شورای وزیران اتحاد شوروی در نخستین دوره اجلاسیه شورای عالی جدیدالانتخاب اتحاد شوروی، در برابر آن از خود سلب اختیار میکند.

ماده ۱۳۰ - شورای وزیران اتحاد شوروی در برابر شورای عالی اتحاد شوروی مسئول و جوابگو و در فواصل میان دوره‌های

اجلاسیه شورای عالی اتحاد شوروی - در برابر هیئت رئیسه شورای عالی اتحاد شوروی مسئول و جوابگوست.
شورای وزیران اتحاد شوروی درباره کار خود منظمأ به شورای عالی اتحاد شوروی گزارش میدهد.

ماده ۱۳۱ - شورای وزیران اتحاد شوروی در حل و فصل کلیه مسائل مربوط به اداره امور دولتی که در حیطه صلاحیت اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی است، تا آنجا که این مسائل بموجب قانون اساسی در حیطه صلاحیت شورای عالی اتحاد شوروی و هیئت رئیسه شورای عالی اتحاد شوروی نباشد، اختیار کامل دارد.

شورای وزیران اتحاد شوروی در چارچوب اختیارات خود:

(۱) رهبری امور اقتصاد ملی و ساختمان اجتماعی و فرهنگی را تأمین میکند، طرح اقدامات لازم برای تأمین افزایش رفاه و رشد فرهنگ خلق، پیشرفت علم و تکنیک، استفاده معقول از منابع طبیعی و حفاظت این منابع، تحکیم نظام پولی و اعتباری، اجرای سیاست واحد قیمتها، پرداخت مزد کار، تأمین اجتماعی، سازماندهی بیمه دولتی و سیستم واحد احتساب و آمار را تهیه میکند و بدان تحقق میبخشد، اداره امور مؤسسات و مجتمع مؤسسات صنعتی، ساختمانی و کشاورزی، مؤسسات ترابری و ارتباط، بانکها و همچنین سازمانها و ادارات دیگر تابع سراسر اتحاد شوروی را سازمان میدهد؛

(۲) طرح برنامه‌های دولتی جاری و درازمدت رشد اقتصادی و اجتماعی اتحاد شوروی و بودجه دولتی اتحاد شوروی را تهیه و به شورای عالی اتحاد شوروی تقدیم میکند، برای اجرای برنامه‌ها و بودجه دولتی اقدامات لازم بعمل میآورد و گزارش اجرای برنامه‌ها و عملکرد بودجه را به شورای عالی اتحاد شوروی تسلیم میکند؛

۳) اقدامات لازم برای دفاع از منافع دولت و حفظ مالکیت سوسیالیستی و نظم اجتماعی و نیز تأمین حقوق و آزادی‌های شهروندان و دفاع از آن بعمل می‌آورد؛

۴) برای تأمین امنیت کشور تدابیر لازم اتخاذ می‌کند؛

۵) رهبری عمومی سازمان نیروهای مسلح اتحاد شوروی را تحقق می‌بخشد و حدود سالیانه گروه‌های شهروندان مشمول خدمت نظامی را معین می‌کند؛

۶) رهبری عمومی امور مربوط به مناسبات با کشورهای خارجی و بازرگانی خارجی و همکاری اقتصادی، علمی و فنی و فرهنگی اتحاد شوروی با کشورهای خارجی را تحقق می‌بخشد و برای تأمین اجرای مفاد قراردادهای بین‌المللی اتحاد شوروی تدابیر لازم اتخاذ می‌کند و قراردادهای بین‌المللی منعقد شده با دول دیگر را تصویب و فسخ می‌کند؛

۷) در صورت لزوم، کمیته‌ها و هیئت‌های مدیریت کل و دوایر دیگر مربوط به امور اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی و سازمان دفاع، در جنب شورای وزیران اتحاد شوروی تشکیل می‌دهد.

ماده ۱۲۲ - برای حل مسائل مربوط به تأمین رهبری اقتصاد ملی و دیگر مسائل اداره امور دولتی هیئت رئیسه شورای وزیران اتحاد شوروی بعنوان ارگان دائمی شورای وزیران اتحاد شوروی مرکب از رئیس شورای وزیران اتحاد شوروی و معاونان اول و معاونان رئیس شورای وزیران عمل می‌کند.

ماده ۱۲۳ - شورای وزیران اتحاد شوروی بر اساس و در اجرای قوانین اتحاد شوروی و قرارهای دیگر شورای عالی اتحاد شوروی و هیئت رئیسه آن، تصویب‌نامه‌ها و دستورهای لازم صادر می‌کند و چگونگی اجرای آنها را واری می‌کند. تصویب‌نامه‌ها و

دستورهای شورای وزیران اتحاد شوروی در سراسر سرزمین اتحاد شوروی واجب‌الاجراست.

ماده ۱۳۴ - شورای وزیران اتحاد شوروی در مسائلی که در حیطه صلاحیت اتحاد شوروی قرار دارد، حق دارد اجرای تصویب‌نامه‌ها و دستورهای شوراهای وزیران جمهوری‌های متحده را معلق گذارد و نیز تصمیمات وزارتخانه‌ها و کمیته‌های دولتی اتحاد شوروی و دیگر ارگان‌های تابع خود را لغو کند.

ماده ۱۳۵ - شورای وزیران اتحاد شوروی کار وزارتخانه‌ها و کمیته‌های دولتی سراسر اتحاد شوروی و وزارتخانه‌ها و کمیته‌های دولتی مشترک میان اتحاد شوروی و جمهوری‌های متحده و دیگر ارگان‌های تابع خود را با یکدیگر هماهنگ میسازد و هدایت میکند. وزارتخانه‌ها و کمیته‌های دولتی سراسر اتحاد شوروی رشته‌های اداره اموری را که بدانها سپرده شده است، رهبری میکنند و یا اداره امور رشته‌های مرتبطه را در سراسر خاک اتحاد شوروی مستقیماً یا از طریق ارگان‌هایی که خود تشکیل داده‌اند، انجام میدهند. وزارتخانه‌ها و کمیته‌های دولتی مشترک میان اتحاد شوروی و جمهوری‌های متحده در اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی رشته‌های اداره اموری را که بدانها سپرده شده است، رهبری میکنند و یا اداره امور رشته‌های مرتبطه را علی‌القاعده از طریق وزارتخانه‌ها و کمیته‌های دولتی و دیگر ارگان‌های مربوطه جمهوری‌های متحده، انجام میدهند و امور برخی مؤسسات و مجتمع مؤسسات تابع اتحاد شوروی را مستقیماً اداره میکنند. ترتیب این امر که مؤسسات و مجتمع مؤسسات را چگونه میتوان از تبعیت جمهوری و از تبعیت محلی به تبعیت اتحاد شوروی درآورد، توسط هیئت رئیسه شورای عالی اتحاد شوروی داده میشود.

وزارتخانه‌ها و کمیته‌های دولتی اتحاد شوروی در قبال چگونگی وضع و رشد عرصه‌های اداره اموری که بدانها سپرده شده مسئولیت

دارند و در حدود صلاحیت خود، بر اساس و در اجرای قوانین اتحاد شوروی و قرارهای دیگر شورای عالی اتحاد شوروی و هیئت رئیسه آن و تصویبنامه‌ها و دستورهای شورای وزیران اتحاد شوروی، تصمیمات لازم اتخاذ میکنند و چگونگی اجرای آنها را سازمان میدهند و واریسی میکنند.

ماده ۱۳۶ - حدود صلاحیت شورای وزیران اتحاد شوروی و هیئت رئیسه آن، ترتیب فعالیت آنها، چگونگی مناسبات میان شورای وزیران و دیگر ارگانهای دولتی و نیز فهرست وزارتخانه‌ها و کمیته‌های دولتی سراسر اتحاد شوروی و وزارتخانه‌ها و کمیته‌های دولتی مشترک میان اتحاد شوروی و جمهوری‌های متحده در اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی بموجب قانون اساسی، طبق قانون مربوط به شورای وزیران اتحاد شوروی تعیین میشود.

۶- مبانی سازمان ارگان‌های قدرت و اداره امور دولتی در جمهوری‌های متحده

فصل ۱۷

ارگان‌های عالی قدرت و اداره امور دولتی جمهوری متحده

ماده ۱۳۷ - ارگان عالی قدرت دولتی جمهوری متحده - شورای عالی جمهوری متحده است.

شورای عالی جمهوری متحده در حل جمیع مسائلی که بموجب قانون اساسی اتحاد شوروی و قانون اساسی جمهوری متحده در حیطه صلاحیت جمهوری متحده قرار دارد، مختارست.

تصویب قانون اساسی جمهوری متحده، وارد کردن تغییرات در آن، تصویب برنامه‌های دولتی رشد اقتصادی و اجتماعی و بودجه دولتی جمهوری متحده و گزارش درباره اجرای آنها، تشکیل ارگان‌هایی که در برابر شورای عالی جمهوری متحده جوابگو هستند منحصرأ توسط شورای عالی این جمهوری انجام میگیرد.

قوانین جمهوری متحده توسط شورای عالی جمهوری متحده یا از طریق همه‌پرسی (رفراندوم) که طبق قرار شورای عالی جمهوری متحده انجام میگیرد، بتصویب میرسد.

ماده ۱۳۸ - شورای عالی جمهوری متحده هیئت رئیسه شورای عالی را که ارگان دائمی شورای عالی جمهوری متحده و در تمام فعالیت خود در برابر آن جوابگوست، انتخاب میکند. ترکیب

هیئت رئیسه شورای عالی جمهوری متحده و اختیارات آن بموجب قانون اساسی جمهوری متحده، تعیین میشود.

ماده ۱۳۹ - شورای عالی جمهوری متحده شورای وزیران جمهوری متحده یعنی دولت جمهوری متحده را که ارگان عالی اجرایی و مدیریت قدرت دولتی جمهوری متحده است، تشکیل میدهد.

شورای وزیران جمهوری متحده در برابر شورای عالی جمهوری متحده مسئول و جوابگو و در فواصل میان دوره‌های اجلاسیه در برابر هیئت رئیسه شورای عالی جمهوری متحده مسئول و جوابگوست.

ماده ۱۴۰ - شورای وزیران جمهوری متحده بر اساس و در اجرای قوانین مصوبه اتحاد شوروی و جمهوری متحده و تصویب‌نامه‌ها و دستورهای شورای وزیران اتحاد شوروی، تصویب‌نامه‌ها و دستورهای لازم صادر میکند و چگونگی اجرای آنها را سازمان میدهد و واریسی میکند.

ماده ۱۴۱ - شورای وزیران جمهوری متحده حق دارد اجرای تصویب‌نامه و دستورهای شورای وزیران جمهوری‌های خودمختار را معلق گذارد و قرارها و دستورهای کمیته‌های اجرایی شوراهای نمایندگان خلق خطه‌ها، استان‌ها، شهرها (شهرهای تابع جمهوری) و شوراهای نمایندگان خلق استان‌های خودمختار و در جمهوری‌های متحده فاقد استان - قرارها و دستورهای کمیته‌های اجرایی شوراهای نمایندگان خلق نواحی و شهرهای مربوطه را لغو کند.

ماده ۱۴۲ - شورای وزیران جمهوری متحده کار وزارتخانه‌های مشترک میان اتحاد شوروی و جمهوری متحده و وزارتخانه‌های جمهوری، کمیته‌های دولتی جمهوری متحده و دیگر ارگان‌های تابع خود را با یکدیگر هماهنگ میسازد و هدایت میکند.

وزارتخانه‌ها و کمیته‌های دولتی مشترک میان اتحاد شوروی و جمهوری متحده در جمهوری متحده رشته‌های اداره اموری را که

بدانها سپرده شده است، رهبری میکنند و یا امور رشته‌های مرتبطه را اداره میکنند و در کار خود هم تابع شورای وزیران جمهوری متحده هستند و هم تابع وزارتخانه یا کمیته دولتی مربوطه مشترک میان اتحاد شوروی و جمهوری متحده در اتحاد شوروی.

وزارتخانه‌های جمهوری و کمیته‌های دولتی جمهوری رشته‌های اداره اموری را که بدانها سپرده شده است رهبری میکنند و یا امور رشته‌های مرتبطه را اداره میکنند و در کار خود تابع شورای وزیران جمهوری متحده هستند.

فصل ۱۸

ارگان‌های عالی قدرت و اداره امور دولتی جمهوری خودمختار

ماده ۱۴۳ - ارگان عالی قدرت دولتی جمهوری خودمختار - شورای عالی جمهوری خودمختار است.

تصویب قانون اساسی جمهوری خودمختار، وارد کردن تغییرات در آن، تصویب برنامه‌های دولتی رشد اقتصادی و اجتماعی و نیز بودجه دولتی جمهوری خودمختار، تشکیل ارگان‌هایی که در برابر شورای عالی جمهوری خودمختار جوابگو هستند، منحصرأ توسط شورای عالی این جمهوری انجام میگیرد.

قوانین جمهوری خودمختار توسط شورای عالی جمهوری خودمختار بتصویب میرسد.

ماده ۱۴۴ - شورای عالی جمهوری خودمختار هیئت رئیسه شورای عالی جمهوری خودمختار را انتخاب میکند و شورای وزیران جمهوری خودمختار یعنی دولت جمهوری خودمختار را، تشکیل میدهد.

ارگان‌های محلی قدرت و اداره امور دولتی

ماده ۱۴۵ - ارگان‌های قدرت دولتی در خطه‌ها، استان‌ها، استان‌های خودمختار، حوزه‌های خودمختار، نواحی، شهرها، بخشهای شهری، شهرک‌ها و دهستان‌ها - شوراهای نمایندگان خلق آنها هستند.

ماده ۱۴۶ - شوراهای محلی نمایندگان خلق جمیع مسائل دارای اهمیت محلی را بر اساس منافع عمومی دولت و منافع شهروندان ساکن قلمرو اختیارات شورا حل و فصل میکنند، قرارهای ارگان‌های دولتی بالاتر را تحقق می‌بخشند، فعالیت شوراهای پایین‌تر نمایندگان خلق را رهبری میکنند، در بحث پیرامون مسائل مربوط به جمهوری و سراسر اتحاد شوروی شرکت می‌ورزند و پیشنهادهای خود را در زمینه این مسائل مطرح می‌سازند.

شوراهای محلی نمایندگان خلق در قلمرو اختیارات خود ساختمان دولتی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی را رهبری میکنند، برنامه‌های رشد اقتصادی و اجتماعی و بودجه محلی را تصویب میکنند، ارگان‌های دولتی و مؤسسات و ادارات و سازمان‌های تابع خود را رهبری میکنند، مراعات قوانین و حفظ نظم دولتی و اجتماعی و حقوق شهروندان را تأمین میکنند و به تحکیم قدرت دفاعی کشور کمک میکنند.

ماده ۱۴۷ - شوراهای محلی نمایندگان خلق در چارچوب اختیارات خود، رشد جامع اقتصادی و اجتماعی قلمرو خود را تأمین میکنند، نظارت بر چگونگی رعایت قوانین را از جانب مؤسسات، ادارات و سازمان‌هایی که در قلمرو اختیارات آنان قرار دارند و تابع ارگان‌های بالاتر هستند، تحقق می‌بخشند، بر فعالیت آنها در زمینه انتفاع

از زمین، حفاظت طبیعت، امور ساختمانی، استفاده از منابع کار انسانی، تولید کالاهای مصرفی مردم و خدمات اجتماعی و فرهنگی و معیشتی و غیره به اهالی، نظارت میکنند.

ماده ۱۴۸ - شوراهای محلی نمایندگان خلق در چارچوب اختیاراتی که قوانین اتحاد شوروی و جمهوری متحده و جمهوری خودمختار بدانها واگذار کرده است، تصمیمات لازم اتخاذ میکنند. تصمیمات شوراهای محلی برای تمام مؤسسات، ادارات و سازمانها و نیز مسئولین امور و شهروندان مقیم قلمرو این شوراها واجب‌الاجراست.

ماده ۱۴۹ - ارگان‌های اجرایی و مدیریت شوراهای محلی نمایندگان خلق کمیته‌های اجرایی منتخب و مرکب از نمایندگان خود این شوراها هستند.

کمیته‌های اجرایی هر سال دست کم یک بار پیرامون فعالیت خود در برابر شوراهای انتخاب‌کننده خویش و نیز در جلسات هیئت‌های کارکنان مؤسسات و در محل سکونت شهروندان، گزارش میدهند.

ماده ۱۵۰ - کمیته‌های اجرایی شوراهای محلی نمایندگان خلق، هم در برابر شورایی که آنها را انتخاب کرده است و هم در برابر ارگان اجرایی و مدیریت بالاتر از خود، مستقیماً جوابگو هستند.

۷ - دادگستری، دآوری و نظارت دادستانی

فصل ۲۰

دادگاه و دآوری

ماده ۱۵۱ - امور دادگستری در اتحاد شوروی فقط توسط دادگاه انجام میگیرد.

در اتحاد شوروی دادگاه عالی اتحاد شوروی، دادگاههای عالی جمهوریهای متحده، دادگاههای عالی جمهوریهای خودمختار، دادگاههای خطه، استان و شهرها، دادگاههای استانهای خودمختار، دادگاههای حوزههای خودمختار، دادگاههای خلق بخش (در شهرها) و نیز دادگاههای نظامی در نیروهای مسلح، دائرند.

ماده ۱۵۲ - در اتحاد شوروی تمام دادگاهها بر پایه اصل انتخابی بودن دادرسان و داوران خلق تشکیل میشوند.

دادرسان خلق عضو دادگاههای خلق بخش (در شهر) را شهروندان بخش (در شهر) براساس حق انتخابات عمومی، برابر و مستقیم و با رأی مخفی برای مدت پنجسال انتخاب میکنند. داوران خلق دادگاههای خلق بخش (در شهر) در جلسات شهروندان که براساس محل کار یا سکونت آنان تشکیل میشود، با رأی علنی برای مدت دو سال و نیم انتخاب میشوند.

دادگاههای بالاتر توسط شوراهای مربوطه نمایندگان خلق برای مدت پنجسال انتخاب میشوند.

دادرسان دادگاه‌های نظامی توسط هیئت رئیسه شورای عالی اتحاد شوروی برای مدت پنجسال و داوران خلق این دادگاه‌ها در جلسات نظامیان برای مدت دو سال و نیم انتخاب میشوند. دادرسان و داوران خلق در برابر انتخاب‌کنندگان یا ارگان‌های انتخاب‌کننده آنان مسئول و جوابگو هستند و انتخاب‌کنندگان یا ارگان‌های انتخاب‌کننده آنان میتوانند به ترتیب مقرر در قانون، آنها را فراخوانند و برکنار کنند.

ماده ۱۵۳ — دادگاه عالی اتحاد شوروی ارگان عالی قضائی اتحاد شوروی است و نظارت خود را بر فعالیت قضائی دادگاه‌های اتحاد شوروی و نیز دادگاه‌های جمهوری‌های متحده، در حدودی که قانون مقرر داشته است، اعمال میکند.

دادگاه عالی اتحاد شوروی توسط شورای عالی اتحاد شوروی با هیئتی مرکب از رئیس دادگاه عالی، معاونان او، اعضاء دادگاه و داوران خلق، انتخاب میشود. رؤسای دادگاه‌های عالی جمهوری‌های متحده، بحکم مقام خود، جزو ترکیب دادگاه عالی اتحاد شوروی هستند.

سازمان دادگاه عالی اتحاد شوروی و ترتیب کار آن طبق قانون مربوط به دادگاه عالی اتحاد شوروی تعیین میشود.

ماده ۱۵۴ — رسیدگی به مرافعات مدنی و جنایی در تمام دادگاهها برپایه کار جمعی و در دادگاه بدایت با شرکت داوران خلق، انجام میگردد. داوران خلق در اجرای دادگستری از کلیه حقوق دادرسان برخوردارند.

ماده ۱۵۵ — دادرسان و داوران خلق مستقلند و فقط تابع قانون هستند.

ماده ۱۵۶ — امور دادگستری اتحاد شوروی بر پایه برابری شهروندان در قبال قانون و دادگاه انجام میگردد.

ماده ۱۵۷ - رسیدگی به مرافعات در تمام دادگاه‌ها علنی است. محاکمه در جلسه غیر علنی دادگاه فقط در موارد مقرر در قانون و آنهم با رعایت کلیه قواعد دادرسی مجازست.

ماده ۱۵۸ - حق دفاع برای متهم محفوظ است.

ماده ۱۵۹ - دادرسی به زبان مردم جمهوری متحده یا خودمختار، استان خودمختار، حوزه خودمختار یا به زبان اکثریت مردم محل صورت میگیرد. برای اشخاصی که در محاکمه شرکت دارند و زبانی را که دادرسی بدان انجام میگیرد نمیدانند، حق آشنایی کامل با پرونده امر و شرکت در جریان دادرسی از طریق مترجم و حق صحبت در دادگاه به زبان مادری، تأمین میشود.

ماده ۱۶۰ - هیچکس را نمیتوان به ارتکاب جرم متهم ساخت و نیز به کیفر جنایی رساند مگر به حکم دادگاه و مطابق قانون.

ماده ۱۶۱ - برای انجام کمک حقوقی به شهروندان و سازمان‌ها هیئت‌های وکلای مدافع در کارند. در مواردی که قانون پیشبینی کرده است، کمک حقوقی به شهروندان، رایگان انجام میگیرد. سازمان و ترتیب کار وکلای مدافع طبق قوانین مربوطه اتحاد شوروی و جمهوری‌های متحده تعیین میشود.

ماده ۱۶۲ - در دادرسی‌های مربوط به مرافعات مدنی و جنایی شرکت نمایندگان سازمان‌های اجتماعی و هیئت‌های کارکنان مؤسسات مجازست.

ماده ۱۶۳ - حل و فصل اختلافات اقتصادی میان مؤسسات، ادارات و سازمانها توسط ارگان‌های داوری دولتی در حدود صلاحیتشان صورت میگیرد.

سازمان و ترتیب کار ارگان‌های داوری دولتی طبق قانون مربوط به داوری دولتی در اتحاد شوروی، تعیین میشود.

دادستانی

ماده ۱۶۴ - نظارت عالی بر اجرای دقیق و همسان قوانین از سوی همه وزارتخانه‌ها، کمیته‌های دولتی، دوایر، مؤسسات، ادارات و سازمان‌ها، ارگان‌های اجرایی و مدیریت شوراهای محلی نمایندگان خلق، کاخوزها، تعاونی‌ها و دیگر سازمان‌های اجتماعی، مسئولین امور و نیز شهروندان کشور بر عهده دادستان کل اتحاد شوروی و دادستانهای تابع او قرار دارد.

ماده ۱۶۵ - دادستان کل اتحاد شوروی توسط شورای عالی اتحاد شوروی منصوب میشود و در برابر آن مسئول و جوابگو و در فواصل میان دوره‌های اجلاس شورای عالی - در برابر هیئت رئیسه شورای عالی اتحاد شوروی مسئول و جوابگوست.

ماده ۱۶۶ - دادستان‌های جمهوری‌های متحده، جمهوری‌های خودمختار، خطه‌ها، استان‌ها و دادستان‌های استان‌های خودمختار توسط دادستان کل اتحاد شوروی منصوب میشوند. دادستان‌های حوزه‌های خودمختار و دادستان‌های نواحی و شهرها توسط دادستان‌های جمهوری‌های متحده تعیین میشوند و دادستان کل اتحاد شوروی انتصاب آنها را تأیید میکند.

ماده ۱۶۷ - دوره اختیارات دادستان کل اتحاد شوروی و همه دادستانهای پایین‌تر پنج سال است.

ماده ۱۶۸ - ارگان‌های دادستانی اختیارات خود را مستقل از هر گونه ارگان محلی اعمال میکنند و در کار خود فقط تابع دادستان کل اتحاد شوروی هستند.

سازمان و ترتیب کار ارگانهای دادستانی طبق قانون دادستانی اتحاد شوروی تعیین میشود.

۸ - آرم، پرچم، سرود ملی و پایتخت اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی

ماده ۱۶۹ - آرم دولتی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی نقشی است از یک داس و چکش بر پهنه کره زمین میان اشعه خورشید و در هاله‌ای از خوشه‌های گندم با شعار «پرلترهای همه کشورها متحد شوید!» که بزبان همه خلق‌های جمهوری‌های متحده نگاشته شده است. بخش فوقانی آرم به یک ستاره پنج‌پر میانجامد.

ماده ۱۷۰ - پرچم دولتی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی عبارتست از یک قطعه پارچه چهارگوش سرخ‌فام که در گوشه بالای آن کنار چوبه پرچم تصویر یک داس و چکش زرین و بر فراز داس و چکش یک ستاره سرخ پنج‌پر محدود به خطوط زرین نقش است. نسبت عرض پرچم به طول آن برابر ۱ بر ۲ است.

ماده ۱۷۱ - سرود ملی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی را هیئت رئیسه شورای عالی اتحاد شوروی تصویب میکند.

ماده ۱۷۲ - پایتخت اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی شهر مسکو است.

۹- شیوه عمل قانون اساسی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی و طرز تغییر آن

ماده ۱۷۳ - قانون اساسی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی بالاترین اعتبار حقوقی را دارد. تمام قوانین و دیگر اسناد ارگان‌های دولتی بر بنیاد قانون اساسی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی و در مطابقت با آن صادر میگردند.

ماده ۱۷۴ - تغییر قانون اساسی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی به تصمیم شورای عالی اتحاد شوروی که دست کم با اکثریت دو سوم آراء کل نمایندگان هر یک از مجلسین، تصویب شده باشد، صورت میگیرد.

فهرست

۱- مبانی نظام اجتماعی و سیاست اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی.

- فصل ۱ - سیستم سیاسی ۷
- فصل ۲ - سیستم اقتصادی ۹
- فصل ۳ - رشد اجتماعی و فرهنگ ۱۳
- فصل ۴ - سیاست خارجی ۱۵
- فصل ۵ - دفاع از میهن سوسیالیستی ۱۶

۲- دولت و شخصیت انسان.

- فصل ۶ - تابعیت اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی.
- برابری حقوق شهروندان ۱۷
- فصل ۷ - حقوق، آزادی‌ها و وظایف اساسی شهروندان
- اتحاد شوروی ۱۹

۳- سازمان ملی - دولتی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی.

- فصل ۸ - اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی - دولت
متحد است ۲۷
- فصل ۹ - جمهوری متحده شوروی سوسیالیستی ۳۰
- فصل ۱۰ - جمهوری خودمختار شوروی سوسیالیستی ۳۱
- فصل ۱۱ - استان خودمختار و حوزه خودمختار ۳۳

	۴- شوراهای نمایندگان خلق و ترتیب انتخاب آنها.
	فصل ۱۲- سیستم و اصول فعالیت شوراهای
۳۴	نمایندگان خلق
۳۶	فصل ۱۳- سیستم انتخابات
۳۸	فصل ۱۴- نماینده خلق
	۵- ارگان‌های عالی قدرت و اداره امور دولتی اتحاد جماهیر
	شوروی سوسیالیستی.
۴۰	فصل ۱۵- شورای عالی اتحاد شوروی
۴۸	فصل ۱۶- شورای وزیران اتحاد شوروی
	۶- مبانی سازمان ارگان‌های قدرت و اداره امور دولتی
	در جمهوری‌های متحده.
	فصل ۱۷- ارگان‌های عالی قدرت و اداره امور دولتی
۵۲	جمهوری متحده
	فصل ۱۸- ارگان‌های عالی قدرت و اداره امور دولتی
۵۵	جمهوری خودمختار
	فصل ۱۹- ارگان‌های محلی قدرت و اداره امور
۵۶	دولتی
	۷- دادگستری، داوری و نظارت دادستانی.
۵۸	فصل ۲۰- دادگاه و داوری
۶۱	فصل ۲۱- دادستانی
	۸- آرم، پرچم، سرود ملی و پایتخت اتحاد جماهیر شوروی
۶۲	سوسیالیستی
	۹- اعتبار عمل قانون اساسی اتحاد جماهیر شوروی
۶۳	سوسیالیستی و طرز تغییر آن

Контрольные редакторы Е. Ф. Степанова, Е. М. Родионова,
Г. Н. Николаенко

Художественный редактор Я. А. Маликов
Технический редактор Н. И. Касаткина
Корректоры П. Д. Моисеева, Н. Г. Трухачёва

Сдано в набор 18.11.1977 г. Подписано в печать 12.12.1977 г.
Формат 84×108^{1/2}. Бумага типографская № 1.
Условн. печ. л. 3,57. Уч.-изд. л. 3,41. Тираж 5180 экз.
Заказ № 1866. Цена 15 коп. Изд. № 26192.

Издательство «Прогресс»
Государственного Комитета
Совета Министров СССР по делам издательств,
полиграфии и книжной торговли.
Москва 119021, Zubovskiy bulvar, 21.

Ордена Трудового Красного Знамени
Московская типография № 7 «Искра революции»
«Союзполиграфпрома» при Государственном
Комитете Совета Министров СССР по делам
издательств, полиграфии и книжной торговли.
Москва, Г-19, пер. Аксакова, 13.

